

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 4.8.2021
COM(2021) 602 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ
ČTVRTÁ ZPRÁVA V RÁMCI MECHANISMU PRO POZASTAVENÍ VÍZOVÉ
POVINNOSTI

{SWD(2021) 206 final}

Obsah

I. Úvod.....	2
II. Albánská republika.....	3
1. Migrace, azyl a zpětné přebírání osob.....	3
2. Justiční spolupráce, veřejný pořádek a bezpečnost	5
3. Doporučení pro Albánii	8
III. Bosna a Hercegovina	8
1. Migrace, azyl a zpětné přebírání osob.....	8
2. Justiční spolupráce, veřejný pořádek a bezpečnost	10
3. Doporučení pro Bosnu a Hercegovinu.....	12
IV. Černá Hora.....	12
1. Migrace, azyl a zpětné přebírání osob.....	12
2. Justiční spolupráce, veřejný pořádek a bezpečnost	13
3. Doporučení pro Černou Horu	14
V. Republika Severní Makedonie	15
1. Migrace, azyl a zpětné přebírání osob.....	15
2. Justiční spolupráce, veřejný pořádek a bezpečnost	16
3. Doporučení pro Severní Makedonii.....	18
VI. Republika Srbsko	19
1. Migrace, azyl a zpětné přebírání osob.....	19
2. Justiční spolupráce, veřejný pořádek a bezpečnost	20
3. Doporučení pro Srbsko.....	21
1. Migrace, azyl a zpětné přebírání osob.....	22
2. Justiční spolupráce, veřejný pořádek a bezpečnost	24
3. Doporučení pro Gruzii.....	25
VIII. Moldavská republika.....	26
1. Migrace, azyl a zpětné přebírání osob.....	26
2. Justiční spolupráce, veřejný pořádek a bezpečnost	28
3. Doporučení pro Moldavsko	30

IX. Ukrajina.....	31
1. Migrace, azyl a zpětné přebírání osob.....	31
2. Justiční spolupráce, veřejný pořádek a bezpečnost	32
3. Doporučení pro Ukrajinu	35
X. Závěry	37

I. Úvod

Uvolnění vízového režimu je účinným nástrojem k usnadnění mezilidských kontaktů¹ a k podpoře reformy na západním Balkáně a ve Východním partnerství v oblasti práva, bezpečnosti a základních svobod.

V rámci odpovědnosti Komise zajišťovat náležité sledování bezvízového režimu mechanismus pro pozastavení zrušení vízové povinnosti vyžaduje, aby Komise po úspěšném dokončení dialogu o uvolnění vízového režimu každoročně podávala Evropskému parlamentu a Radě zprávu o tom, jak země, jejichž státní příslušníci získali bezvízový přístup před méně než sedmi lety, pokračují v plnění požadavků týkajících se osvobození od vízové povinnosti².

Pokud jde o bezvízové partnery na západním Balkáně³, jejichž státní příslušníci jsou osvobozeni od vízové povinnosti po dobu delší než sedm let⁴, tato zpráva se zaměřuje na opatření navazující na předchozí doporučení Komise a již neuvádí veškeré podrobnosti o průběžném plnění kritérií. Aspekty týkající se kritérií pro uvolnění vízového režimu jsou nadále posuzovány v rámci procesu rozšíření podle kapitoly 23 Soudnictví a základní práva a kapitoly 24 Spravedlnost a vnitřní věci a jsou uvedeny v každoročním balíčku Evropské komise týkajícím se procesu rozšíření. Co se týče zemí Východního partnerství s bezvízovým stykem⁵, u nichž zatím neuplynulo období prvních sedmi let osvobození od vízové povinnosti, zpráva rovněž hodnotí průběžné plnění kritérií pro uvolnění vízového režimu.

¹ Po uvolnění vízového režimu následovalo okamžité zvýšení počtu krátkodobých cest do EU, včetně významného zvýšení počtu bezvízových turistů, kteří EU navštěvují (Evropská migrační síť (2019). „Impact of visa liberalisation on countries of destination – synthesis report“ (Dopad uvolnění vízového režimu na cílové země – souhrnná zpráva). Evropská migrační síť, Brusel).

² V souladu s čl. 8 odst. 4 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1806 ze dne 14. listopadu 2018, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni, Úř. věst. L 303, 28.11.2018, s. 39.

³ Albánská republika, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Republika Severní Makedonie, Republika Srbsko.

⁴ Od roku 2009–2010.

⁵ Gruzie, Moldavská republika, Ukrajina.

Na tomto základě a s ohledem na dopad omezení souvisejících s pandemií COVID-19 se **čtvrtá zpráva v rámci mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti** zaměřuje na opatření přijatá v roce 2020 dotčenými zeměmi a v případě potřeby uvádí nová opatření na rok 2021. Zpráva rovněž informuje o operativní spolupráci s EU a členskými státy⁶.

Kromě kritérií pro uvolnění vízového režimu zpráva rovněž obsahuje přehled migračních trendů⁷, který odráží údaje Eurostatu za celý statistický rok 2020, včetně změn oproti roku 2019. Posouzení trendů rovněž zohledňuje dopad omezení souvisejících s pandemií COVID-19 na migrační trendy, které vedly k významnému snížení počtu neoprávněných překročení hranic, případů odepření vstupu, účinných návratů a žádostí o mezinárodní ochranu.

Ke zprávě je přiložen pracovní dokument útvarů Komise, který poskytuje dodatečné informace o opatřeních přijatých partnerskými zeměmi ve spolupráci s EU a členskými státy na dvoustranné úrovni. Zpráva využila příspěvků všech dotčených zemí, Evropské služby pro vnější činnost, příslušných agentur EU⁸ a členských států.

II. Albánská republika

1. Migrace, azyl a zpětné přebírání osob

1.1 Opatření přijatá v oblasti migrace, azylu a spolupráce při zpětném přebírání osob

V roce 2020 Albánská republika pokračovala v provádění opatření v oblasti správy hranic a řízení migrace a azylu. Albánie přijala v prosinci 2020 strategii integrované správy hranic a v únoru 2021 nový zákon o azylu, který přiblížil albánské právní předpisy *acquis* EU a mezinárodním normám. Kromě toho Albánie otevřela nové dočasné přijímací středisko pro zranitelné osoby.

Členské státy obecně informují o dobré spolupráci s Albánií v oblasti migrace a správy hranic, jakož i zpětného přebírání osob. Albánie má rovněž nejpokročilejší úroveň spolupráce s Evropskou agenturou pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex). Albánie a EU schválily první

⁶ Pro účely této zprávy se členskými státy rozumějí členské státy, které uplatňují nařízení (EU) 2018/1806 (dále jen „nařízení o vízech“), tj. všechny stávající členské státy s výjimkou Irska, jakož i země přidružené k Schengenu.

⁷ Zatímco se kritéria pro uvolnění vízového režimu týkající se migrace omezují na řízení migračních politik dotčenými třetími zeměmi, oddíl o migračních trendech odráží nelegální migraci do členských států, odepření vstupu vydané členskými státy a žádosti o mezinárodní ochranu podané v členských státech státními příslušníky zemí, na něž se zpráva vztahuje.

⁸ Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO), Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex), Agentura Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech (Eurojust) a Agentura Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol). Příspěvek Europolu je založen na údajích poskytnutých členskými státy a partnerskými zeměmi pro účely posouzení hrozeb závažné a organizované trestné činnosti v Evropské unii, provedeného Europolem v roce 2021, s názvem „A corrupting influence: the infiltration and undermining of Europe's economy and society by organised crime“ (Vliv korupce: infiltrace a podkopávání hospodářství a společnosti Evropy ze strany organizované trestné činnosti), Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk.

plán spolupráce s Evropským podpůrným úřadem pro otázky azylu (EASO), který bude proveden do konce roku 2022.

Albánská vízová politika není plně v souladu se seznamem třetích zemí, jejichž státní příslušníci podléhají vízové povinnosti pro krátkodobé pobyty v EU.

Ve třetí zprávě v rámci mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti byla uvedena tato doporučení:

a) Posílit opatření k řešení nelegální migrace a nedůvodných žádostí o azyl ze strany albánských státních příslušníků, mimo jiné určením a řešením základních důvodů a organizováním dalších informačních kampaní o právech a povinnostech při bezvízovém styku

Albánie podniká kroky k řešení otázky nedůvodných žádostí o azyl podaných albánskými státními příslušníky v EU. Co se týče preventivních opatření, pokračují práce na posílení kontrol albánských státních příslušníků překračujících státní hranici, na posílení kontrol nezletilých osob, které cestují do zahraničí, a na posílení spolupráce a výměny informací (zejména s členskými státy, jichž se dotýká otázka nedůvodných žádostí albánských státních příslušníků o azyl).

Obavy albánských státních příslušníků, kteří se pokoušejí o neoprávněné překročení hranic, se snížily v důsledku pandemie COVID-19 a opatření zavedených albánskými orgány, včetně osvětových kampaní o právech a povinnostech spojených s bezvízovým cestováním do EU.

Zlepšila se rovněž ochrana hranic, a to díky zvýšenému počtu hlídek a spolupráci s agenturou Frontex, jakož i díky používání zařízení na kontrolu hranic, které poskytují členské státy. Albánie také pokračovala ve výměně informací s partnerskými orgány sousedních zemí. To umožňuje podrobnější ověření albánských státních příslušníků, kteří cestují do EU. Albánské orgány v médiích zveřejnily návratové operace albánských státních příslušníků ze strany členských států EU a nadále varovaly před zneužíváním bezvízového režimu EU a připomněly příslušné sankce. Práva a povinnosti související s bezvízovým pohybem jsou zveřejňovány online a Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) zahájila v lednu 2021 informační kampaň s podporou členských států a s financováním EU.

b) Udržovat a posilovat proaktivní operativní spolupráci s agenturami EU a členskými státy EU, jež čelí migračnímu tlaku přicházejícímu z Albánie

Albánie pokračovala ve spolupráci s agenturou Frontex a členskými státy v oblasti ostrahy pozemních a námořních hranic a také na hraničních přechodech s cílem posílit správu hranic, výměnu informací, předcházení přeshraniční trestné činnosti a boj proti ní, identifikaci padělaných cestovních dokladů a podvodného zneužívání totožnosti. Albánie byla rovněž první partnerskou zemí, která s EU uzavřela dohodu o postavení agentury Frontex v oblasti spolupráce při správě hranic (dále jen „dohoda o postavení jednotek“)⁹, která umožňuje vyslání příslušníků pohraniční stráže agentury Frontex s výkonnými funkcemi na území třetí

⁹ „Dohoda o postavení jednotek“ mezi Evropskou unií a Albánskou republikou při činnostech prováděných Evropskou agenturou pro pohraniční a pobřežní stráž v Albánské republice, podepsaná dne 5. října 2018.

země. Dohoda vstoupila v platnost dne 1. května 2019 a umožnila zahájení společné operace agentury Frontex s albánskou pohraniční stráží na hranicích s Řeckem, k němuž došlo dne 22. května 2019.

Práce na provádění albánských akčních plánů k řešení otázky překračování doby povoleného pobytu albánských nezletilých osob bez doprovodu v Itálii a albánských nedůvodných žádostí o azyl podaných ve Francii rovněž pokračují, což zahrnuje posílení kontrol na hranicích. Albánie při řešení těchto otázek rovněž spolupracuje s ostatními členskými státy, pokud jde o prevenci, spolupráci s pohraniční policií a také navracení a zpětné přebírání osob.

1.2 Sledování trendů v oblasti nelegální migrace, žádostí o mezinárodní ochranu, navracení a zpětného přebírání osob

Počet žádostí o mezinárodní ochranu podaných albánskými státními příslušníky v členských státech EU¹⁰ se v letech 2019 až 2020 snížil o 65 %, přičemž v roce 2020 bylo podáno 6 970 žádostí. Míra uznaných žádostí¹¹ mírně klesla z 5,6 % v roce 2019 na 5,3 % v roce 2020.

V roce 2020 členské státy oznámily 1 429 případů neoprávněného překročení hranic, což je o 30 % méně než v roce 2019, zatímco počet albánských státních příslušníků, u nichž byl zjištěn neoprávněný pobyt v členských státech, se v porovnání s předchozím rokem snížil o 8 % (z 34 420 v roce 2019 na 31 630 v roce 2020). Počet případů odepření vstupu albánským státním příslušníkům do členských států se v roce 2020 snížil o 33 % (z 19 670 v roce 2019 na 13 265 v roce 2020).

Počet rozhodnutí o navracení vydaných v roce 2019 (30 840) se v roce 2020 snížil o 25 % (23 235). V roce 2020 bylo oznámeno 9 755 účinných návratů albánských státních příslušníků v porovnání s 15 370 v roce 2019 (pokles o 37 %). Míra navracení klesla z 50 % v roce 2019 na 42 % v roce 2020, což odráží celkový trend v posledních letech.

Členské státy a agentura Frontex informují o obecně dobré spolupráci v oblasti navracení a zpětného přebírání osob. Agentura Frontex v souvislosti s nedávným poklesem míry navracení nadále poskytuje podporu albánským vnitrostátním orgánům v záležitostech souvisejících s navracením a při budování kapacit.

2. Justiční spolupráce, veřejný pořádek a bezpečnost

Opatření přijatá v oblasti justiční spolupráce, veřejného pořádku a bezpečnosti

V roce 2020 úsilí v oblasti justiční spolupráce, veřejného pořádku a bezpečnosti pokračovalo. Členské státy informují o obecně dobré spolupráci s Albánií v oblasti bezpečnosti. Albánie pokračovala ve spolupráci s Europolem a Eurojustem a zapojila se do společných činností s

¹⁰ Viz poznámka pod čarou 3.

¹¹ Pro účely této zprávy se míra uznaných žádostí vypočítá jako podíl kladných rozhodnutí v prvním stupni (včetně ženevské ochrany, doplňkové ochrany a humanitárního statusu) v celkovém počtu rozhodnutí v prvním stupni.

několika členskými státy. Poté, co v roce 2019 vstoupila v platnost dohoda o spolupráci s Eurojustem, nastoupil v lednu 2021 do funkce v Eurojustu albánský styčný státní zástupce.

Komise sleduje možný dopad nového albánského zákona o občanství na bezvízový režim. Ačkoli dosud nebyla přijata prováděcí opatření, zákon umožňuje zřídit režim občanství pro investory, který může být použit k obcházení postupu EU pro udělování krátkodobých víz a hloubkového posouzení individuálních migračních a bezpečnostních rizik, která s sebou nese.

Ve třetí zprávě v rámci mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti byla uvedena tato doporučení:

a) Udržovat a posilovat proaktivní operativní spolupráci s agenturami EU a členskými státy, jež čelí ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti, které představuje zapojení albánských státních příslušníků do organizovaných zločineckých skupin

Proaktivní spolupráce s členskými státy a agenturami EU pokračovala, včetně výměny policejních informací prostřednictvím Interpolu, Europolu a Camdenské sítě úřadů pro vyhledávání majetku z trestné činnosti (CARIN), zejména v oblasti vyšetřování trestných činů týkajících se omamných látek, obchodování s lidmi a nedovoleného obchodování s vozidly, praní peněz, hospodářské a finanční trestné činnosti a počítačové trestné činnosti. V roce 2020 v těchto oblastech pokračovala spolupráce v trestním řízení a policejních operacích.

b) Zlepšit účinnost stíhání a úsilí o prosazování práva s cílem bojovat proti korupci na vysoké úrovni a organizované trestné činnosti

Albánie pokračovala ve svém dalším úsilí v boji proti korupci a organizované trestné činnosti, včetně úsilí o dosažení přesvědčivých výsledků v oblasti proaktivního vyšetřování, stíhání a odsouzení, což zůstává dlouhodobým cílem.

Co se týče boje proti organizované trestné činnosti, pokračovalo úsilí na základě akčního plánu na období 2017–2020. V prosinci 2020 Albánie schválila strategii boje proti organizované trestné činnosti a závažné trestné činnosti na období 2021–2025 a související akční plán na období 2021–2025. V lednu 2020 Albánie přijala zákon o preventivních opatřeních v boji proti terorismu, organizované trestné činnosti a závažné trestné činnosti. Opatření zahrnují zabavování a konfiskaci majetku, omezení pohybu osob podezřelých ze spáchání trestných činů a omezení jejich hospodářské činnosti.

Platnost meziodvětvové strategie pro boj s korupcí na období 2015–2021 byla v červenci 2020 prodloužena do roku 2023. V červenci 2020 byl rovněž schválen akční plán pro provádění zákona o boji proti korupci na vysoké úrovni na období 2020–2023.

V říjnu 2020 byl na základě provádění doporučení Skupiny států proti korupci (GRECO) schválen plán integrity státní policie na období 2020–2021.

Ke zlepšení účinnosti boje proti korupci rovněž přispělo vytvoření sítě protikorupčních koordinátorů v 17 agenturách. Protikorupční pracovní skupina odpovědná za interinstitucionální inspekce byla v uplynulém roce méně účinná, neboť se od roku 2020 nekonala pravidelná setkání a probíhal jen malý počet šetření.

Konkrétní dopad nedávno zřízeného protikorupčního ředitelství, které je odpovědné za koordinaci a sledování protikorupční strategie a podávání zpráv o ní, na vyšetřování, stíhání a souzení korupce na vysoké úrovni se teprve projeví.

Funguje zvláštní struktura pro boj proti korupci a organizované trestné činnosti (SPAK), kterou tvoří zvláštní státní zastupitelství (SPO) a Národní vyšetřovací úřad (NBI), jakož i soudy prvního a druhého stupně pro boj proti korupci a organizované trestné činnosti (soudy SPAK). Albánie uvedla, že v roce 2020 došlo v porovnání s rokem 2019 k 27% nárůstu počtu policejních operací prováděných ústředními a místními policejními strukturami oddělení kriminální policie v oblasti organizované trestné činnosti a finanční trestné činnosti.

Pravomocná odsouzení vysoce postavených úředníků se omezovala na korupci a související trestné činy (např. praní peněz, zneužití pravomoci atd.). V nedávné době však lze pozorovat pozitivní trend, a to vzhledem k prvním výsledkům nově založené struktury SPAK.

c) Zlepšit výsledky případů týkajících se financování boje proti praní peněz a terorismu a plně využít podpory poskytované Komisí na posílení kapacit pro boj proti praní peněz a financování terorismu

V prosinci 2020 přijala albánská vláda vnitrostátní strategii boje proti terorismu napříč odvětvími a akční plán na období 2020–2025, který obsahuje konkrétní opatření k prevenci a boji proti financování terorismu.

Albánie dosáhla pokroku při provádění společného akčního plánu pro boj proti terorismu na západním Balkáně z roku 2018, který se týká budování kapacit pro boj proti praní peněz a financování terorismu. V roce 2020 byly přijaty zákony o zřízení registru skutečných majitelů a o zřízení centralizovaného rejstříku bankovních účtů. Očekává se, že oba registry budou v brzké době zprovozněny.

Albánie je na seznamu jurisdikcí Finančního akčního výboru (FATF), které jsou od února 2020 pod zvýšeným dohledem. Albánie přijala politický závazek na vysoké úrovni k provádění akčního plánu výboru FATF, který by umožnil vyjmout ji z tohoto seznamu. Provádění probíhá.

V červenci 2020 bylo podepsáno memorandum o spolupráci mezi nejvyšším státním zastupitelstvím, ministerstvem vnitra a ministerstvem financí a hospodářství za účelem zvýšení účinnosti vyšetřování souvisejících s praním peněz, financováním terorismu, finančními trestnými činy, zabavováním a konfiskací majetku z trestné činnosti. Společné analýzy trestního řízení provedené v období od června do září 2020 vedly k pokroku ve vyšetřování, soudním řízení, zabavování a konfiskaci souboru majetku subjektů v trestním řízení.

Albánie jmenovala zvláštního státního zástupce a ve státních zastupitelstvích soudních obvodů vytvořila zvláštní oddělení pro vyšetřování praní peněz. Do místních policejních ředitelství a policejních komisařství v soudních obvodech byli rovněž jmenováni státní zastupitelé a odborníci na vyšetřování hospodářské a finanční trestné činnosti, aby se zabývali zejména vyšetřováním trestných činů souvisejících s praním peněz.

3. Doporučení pro Albánii

Albánie přijala opatření ke splnění doporučení Komise. Je však třeba podniknout další kroky k řešení otázky nedůvodných žádostí o azyl podaných albánskými státními příslušníky v členských státech a také v oblasti boje proti praní peněz, terorismu, korupci a organizované trestné činnosti. Zejména je nutné se dále zabývat těmito oblastmi:

- pokračovat ve spolupráci s členskými státy, jichž se nedůvodné žádosti o azyl ze strany albánských státních příslušníků týkají nejvíce, včetně posílení účasti Albánie na činnostech v rámci operačního akčního plánu „Napomáhání k nepovolenému přistěhovalectví“ v rámci evropské multidisciplinární platformy pro boj proti hrozbám vyplývajícím z trestné činnosti (EMPACT); přizpůsobit informační kampaně o bezvízovém režimu příslušným profilům migrantů, a to i pokud jde o zranitelné skupiny, překročení délky oprávněného pobytu a nedůvodné žádosti o azyl,
- pokračovat v posilování předcházení korupci a boje proti ní a proti organizované trestné činnosti, nedovolenému obchodování, teroristickým trestným činům a praní peněz prostřednictvím a) dalšího pokroku směrem k dosažení přesvědčivých výsledků v případech korupce, zabavování, konfiskace a vymáhání majetku pocházejícího z trestné činnosti související s korupcí; b) pokračujícího systematického využívání paralelních finančních šetření a zvyšování účasti na koordinovaných nebo společných vyšetřováních a stíháních se zeměmi v regionu a s členskými státy; c) pokračujícího provádění společného akčního plánu pro boj proti terorismu na západním Balkáně,
- zajistit další sbližování albánské vízové politiky se seznamy třetích zemí s vízovou povinností, které sestavuje EU, zejména pokud jde o třetí země, jež pro EU představují riziko nelegální migrace nebo bezpečnostní rizika,
- upustit od přijetí režimu občanství pro investory na základě nového zákona o občanství.

III. Bosna a Hercegovina

1. Migrace, azyl a zpětné přebírání osob

1.1 Opatření přijatá v oblasti migrace, azylu a spolupráce při zpětném přebírání osob

V roce 2020 Bosna a Hercegovina nadále čelila silnému migračnímu tlaku a na jejím území se nacházel velký počet žadatelů o azyl a nelegálních migrantů. Od začátku roku 2018 EU podporuje Bosnu a Hercegovinu při zlepšování řízení migrace a azylu. EU poskytla mimořádnou pomoc při řešení humanitární krize v roce 2020, během níž byly stovky uprchlíků a migrantů ponechány bez dozoru v drsných zimních podmínkách, zatímco dostupná přijímací zařízení nebyla plně využita. EU naléhavě vyzvala orgány, aby vypracovaly udržitelné a dlouhodobé řešení pro ubytování migrantů a uprchlíků. V důsledku toho byly učiněny určité kroky ze strany ministerstva bezpečnosti, které postupně převezme odpovědnost za správu přijímacích zařízení. Aby se tato situace příští zimu neopakovala, je třeba zajistit odpovídající podmínky pro přijímání migrantů a uprchlíků.

Bosna a Hercegovina přijala v oblasti správy hranic určitá opatření. Pokračovala v provádění strategie a akčního plánu integrované správy hranic na období 2019–2023. Zákony o cizincích a o azylu jsou v platnosti a obecně jsou v souladu s *acquis* EU, s výjimkou změny zákona o cizincích přijaté dne 27. května 2021, pokud jde o nucený návrat nebo navrácení cizinců, kteří spáchali určité trestné činy. K zajištění účinného systému řízení migrace a azylu jsou zapotřebí další zlepšení. Vízová politika Bosny a Hercegoviny také není plně v souladu se seznamem třetích zemí, jejichž státní příslušníci podléhají vízové povinnosti pro krátkodobé pobyty v EU.

Spolupráce s členskými státy a agenturou Frontex pokračovala i v roce 2020, mimo jiné v oblasti navrácení a zpětného přebírání státních příslušníků Bosny a Hercegoviny. Tato země také provádí strategii pro opětovné začleňování navrácených osob na období 2020–2023, a to navzdory omezeným zdrojům.

Ve třetí zprávě v rámci mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti byla uvedena tato doporučení:

a) Zlepšit schopnost reakce na krize a přiměřené plánování pro případ nouzových situací, aby se zajistilo řízení migračních toků zohledňující potřebu ochrany, jakož i fungování azylového systému. Je třeba výrazně posílit plnou odpovědnost za řízení migrace a mechanismů operativní spolupráce na všech úrovních.

V roce 2020, a zejména na konci roku, prokázaly orgány Bosny a Hercegoviny velmi omezené kapacity v oblasti migrace a azylu, včetně krizového řízení. Orgány se při řešení humanitární krize spoléhaly na finanční a technickou pomoc EU a na mezinárodní úrovni.

Bosna a Hercegovina musí v této oblasti vyvinout větší úsilí, včetně přijetí rozpočtu na migraci a zejména účinného využívání dostupných přijímacích zařízení. Státní instituce a regionální orgány by rovněž měly spolupracovat, aby zajistily účinnou koordinaci kapacit pro řízení migrace a fungování azylového systému.

b) Pokračovat v organizování informačních kampaní o právech a povinnostech při bezvízovém styku

Bosna a Hercegovina provedla další činnosti s cílem zvýšit informovanost veřejnosti o pravidlech upravujících bezvízový režim EU, včetně maximální délky pobytu. Orgány rovněž zahájily kampaň s cílem informovat občany o zrychlených řízeních zavedených v mnoha členských státech a odrazovat je od podávání neodůvodněných žádostí o azyl. To pravděpodobně přispělo ke snížení počtu takových žádostí v členských státech, které byly podány státními příslušníky Bosny a Hercegoviny.

c) Posílit ochranu hranic, zejména ostrahu hranic, včetně identifikačních a registračních opatření, při plném dodržování základních práv, a zajistit účinnou operativní spolupráci s členskými státy EU a agenturou Frontex

V roce 2020 pohraniční policie pokračovala v uplatňování rámcového akčního plánu z května 2018 a využívala mobilní rezervy jiných bezpečnostních agentur jako posílení v různých sektorech vnějších hranic. Rovněž byly prováděny společné pohraniční hlídky se Srbskem.

Navzdory úsilí v oblasti ostrahy hranic jsou ke zlepšení ostrahy hranic a registrace a identifikace migrantů nezbytné účinnější mechanismy meziagenturní spolupráce a koordinace.

Operativní spolupráce s členskými státy a agenturou Frontex byla i nadále uspokojivá, a to navzdory skutečnosti, že Bosna a Hercegovina dosud nepodepsala „dohodu o postavení“ Evropské pohraniční a pobřežní stráže (Frontex) s EU o spolupráci v oblasti správy hranic (dále jen „dohoda o postavení jednotek“).

d) Pokračovat v úsilí uzavřít s agenturou Frontex „dohodu o postavení jednotek“

EU pokračovala ve spolupráci s Bosnou a Hercegovinou s ohledem na podpis a ratifikaci „dohody o postavení jednotek“. Spolupráce s členskými státy a agenturou Frontex však pokračuje, zejména pokud jde o navrácení státních příslušníků Bosny a Hercegoviny.

1.2 Sledování trendů v oblasti nelegální migrace, žádostí o mezinárodní ochranu, navrácení a zpětného přebírání osob

V roce 2020 podali státní příslušníci Bosny a Hercegoviny v členských státech 1 545 žádostí o mezinárodní ochranu¹², což je o 29 % méně než v roce 2019 (2 180). Míra uznaných žádostí¹³ klesla ze 7,2 % v roce 2019 na 5,1 % v roce 2020.

V roce 2020 členské státy oznámily pouze dvanáct případů neoprávněného překročení hranic státními příslušníky Bosny a Hercegoviny na vnějších hranicích EU, což v porovnání s rokem 2019 představuje pokles o 48 %. V roce 2020 se počet státních příslušníků Bosny a Hercegoviny, u nichž byl zjištěn neoprávněný pobyt v členských státech, snížil o 14 %, přičemž počet neoprávněných pobytů v roce 2020 činil 3 670 v porovnání se 4 290 v roce 2019. Počet případů odepření vstupu se zvýšil o 91 %, a to ze 4 270 případů v roce 2019 na 8 150 případů v roce 2020.

Jak počet rozhodnutí o navrácení vydaných státním příslušníkům Bosny a Hercegoviny (2 785 v roce 2020 v porovnání se 3 730 v roce 2019, což je pokles o 25 %), tak počet skutečně navrácených osob (920 v roce 2020 v porovnání s 1 495 v roce 2019, což je pokles o 38 %) se v roce 2020 oproti roku 2019 snížil. Míra navrácení klesla ze 40 % v roce 2019 na 33 % v roce 2020.

Členské státy a agentura Frontex informují o dobré spolupráci při zpětném přebírání osob s Bosnou a Hercegovinou a o odpovídajícím provádění dohody EU o zpětném přebírání osob.

2. Justiční spolupráce, veřejný pořádek a bezpečnost

Opatření přijatá v oblasti justiční spolupráce, veřejného pořádku a bezpečnosti

V roce 2020 Bosna a Hercegovina přijala strategie proti obchodování s lidmi a proti obchodování s ručními palnými a lehkými zbraněmi a drogami. Bosna a Hercegovina má kontaktní místo pro Eurojust.

¹² Viz poznámka pod čarou 3.

¹³ Viz poznámka pod čarou 9.

Členské státy informují o obecně dobré spolupráci s Bosnou a Hercegovinou v oblasti bezpečnosti. Bosna a Hercegovina pokračovala ve spolupráci s Europol a Eurojustem a zapojila se do společných činností s několika členskými státy. Evropská unie Bosnu a Hercegovinu neustále vyzývala k posílení operativní spolupráce s agenturami EU působícími v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí, naposledy na zasedání Rady stabilizace a přidružení dne 13. července.

Ve třetí zprávě v rámci mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti byla uvedena tato doporučení:

a) Jmenovat národní kontaktní místo pro Europol

V lednu 2021 vydalo ministerstvo bezpečnosti pokyn ke zřízení kontaktního místa pro spolupráci s Europol; toto kontaktní místo však dosud není plně funkční.

b) Posílit prevenci a boj proti korupci a organizované trestné činnosti, včetně praní peněz a terorismu, a to zejména přijetím a prováděním právních předpisů týkajících se střetu zájmů a ochrany oznamovatelů, zajistit účinné fungování a koordinaci protikorupčních orgánů a prokázat pokrok při dosahování výsledků proaktivního vyšetřování, potvrzených obvinění, stíhání a odsouzení, a to i na vysoké úrovni,

Bosna a Hercegovina přijala nové strategie proti obchodování s lidmi (na období 2020–2023, přijatá v lednu 2020), proti obchodování s ručními palnými a lehkými zbraněmi (na období 2021–2024, přijatá v únoru 2021) a proti obchodování s drogami (na období 2018–2023). Právní předpisy týkající se střetu zájmů dosud nebyly přijaty. Je třeba zintenzivnit práci protikorupčních, vyšetřovacích a soudních orgánů, neboť výsledky v oblasti obvinění, stíhání a odsouzení jsou i nadále slabé. Provádění společného akčního plánu pro boj proti terorismu na západním Balkáně pokračovalo.

V důsledku nedostatečné harmonizace trestněprávních předpisů v zemi existují systémové nedostatky v operativní spolupráci donucovacích orgánů, které jsou prohlubovány nedostatečnou institucionální koordinací a velmi omezenou výměnou zpravodajských informací. Finanční vyšetřování a zadržování majetku jsou z velké části neúčinná. Chybí přísný a důvěryhodný systém kontrol majetkových přiznání osob zastávajících funkci soudce. Je třeba posílit boj proti praní peněz. Pravomocná odsouzení v případech korupce na vysoké úrovni jsou velmi vzácná a sankce nejsou dostatečně odrazující.

c) Zvýšit úsilí o posílení rámce pro vymáhání majetku přijetím a prováděním komplexnějšího právního rámce pro konfiskaci výnosů z trestné činnosti a zlepšením schopnosti příslušných orgánů stanovit účinné a odrazující sankce

V obou subjektech jsou zřízeny úřady pro správu majetku, nikoli však na státní úrovni. To představuje vážný problém pro majetek zabavený na státní úrovni, neboť neexistuje žádný úřad pro vymáhání majetku, který by usnadňoval vysledování a identifikaci výnosů z trestné činnosti a jiného majetku v souvislosti s trestnou činností. V roce 2020 nebylo při posilování rámce pro vymáhání majetku dosaženo žádného pokroku.

3. Doporučení pro Bosnu a Hercegovinu

Bosna a Hercegovina přijala opatření ke splnění doporučení Komise. V oblasti správy hranic a řízení migrace, boje proti praní peněz a boje proti korupci a organizované trestné činnosti je však třeba vyvinout další úsilí. Zejména je nutné se dále zabývat těmito oblastmi:

- zlepšit koordinaci kapacit pro správu hranic a řízení migrace na všech úrovních, zejména zajištěním fungování azylového systému a zajištěním odpovídající přijímací kapacity pro migranty; přijmout nezbytné kroky k podpisu „dohody o postavení jednotek“ s agenturou Frontex,
- pokračovat v boji proti korupci, a to i na vysoké úrovni, přijetím a prováděním účinných právních předpisů týkajících se střetu zájmů, zadávání veřejných zakázek a ochrany oznamovatelů a zajištěním účinného fungování a koordinace protikorupčních orgánů,
- posílit úsilí v boji proti organizované trestné činnosti, a to zejména zajištěním účinné spolupráce mezi donucovacími orgány a státními zastupitelstvími, jakož i dosahováním výsledků proaktivního vyšetřování, potvrzených obvinění, stíhání a odsouzení,
- zřídit kontaktní místo pro Europol a pokračovat v provádění společného akčního plánu pro boj proti terorismu na západním Balkáně,
- zajistit další sbližování vízové politiky Bosny a Hercegoviny se seznamy třetích zemí s vízovou povinností, které sestavuje EU, zejména pokud jde o třetí země, jež pro EU představují riziko nelegální migrace nebo bezpečnostní rizika.

IV. Černá Hora

1. Migrace, azyl a zpětné přebírání osob

1.1 Opatření přijatá v oblasti migrace, azylu a spolupráce při zpětném přebírání osob

V roce 2020 Černá Hora pokračovala v provádění opatření v oblasti správy hranic a řízení migrace a azylu. V lednu 2020 Černá Hora přijala strategii integrované správy hranic na období 2020–2024 a její doprovodné akční plány.

„Dohoda o postavení jednotek“ s agenturou Frontex vstoupila v platnost v červenci 2020 a od té doby probíhají dvě společné operace. Agentura Frontex a členské státy informují o dobré spolupráci v oblasti navracení a zpětného přebírání osob, přičemž členské státy rovněž informují o dobré spolupráci s Černou Horou v oblasti migrace a správy hranic.

Co se týče doporučení zvýšit povědomí o právech a povinnostech při bezvízovém styku, které bylo zahrnuto do třetí zprávy v rámci mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti, Černá Hora uvádí, že v roce 2020 nebyly organizovány informační kampaně z důvodu cestovních omezení souvisejících s pandemií COVID-19.

Černohorská vízová politika není plně v souladu se seznamem třetích zemí, jejichž státní příslušníci podléhají vízové povinnosti pro krátkodobé pobyty v EU.

1.2 Sledování trendů v oblasti nelegální migrace, žádostí o mezinárodní ochranu, navracení a zpětného přebírání osob

Počet žádostí o mezinárodní ochranu podaných černohorskými státními příslušníky v členských státech EU¹⁴ se v letech 2019 až 2020 snížil o 44 %, přičemž v roce 2020 bylo podáno 250 žádostí v porovnání se 445 v roce 2019. Míra uznaných žádostí¹⁵ klesla ze 4,9 % v roce 2019 na 3,4 % v roce 2020.

Členské státy EU neoznámily v roce 2020 žádné případy neoprávněného překročení hranic státními příslušníky Černé Hory. Počet černohorských státních příslušníků, u nichž byl zjištěn neoprávněný pobyt, se v roce 2020 zvýšil o 7 % (z 885 v roce 2019 na 945 v roce 2020). V roce 2020 činil počet případů odepření vstupu státním příslušníkům Černé Hory do členských států 485, což je o 3 % více než v roce 2019 (470).

Jak počet rozhodnutí o navracení vydaných státním příslušníkům Černé Hory (475 v roce 2020 v porovnání s 590 v roce 2019) a počet skutečně navracených osob (275 v roce 2020 v porovnání se 355 v roce 2019) se v roce 2020 oproti roku 2019 snížil o 19 %, resp. o 23 %. Míra navracení mírně klesla, a to ze 60 % v roce 2019 na 58 % v roce 2020.

2. Justiční spolupráce, veřejný pořádek a bezpečnost

Opatření přijatá v oblasti justiční spolupráce, veřejného pořádku a bezpečnosti

V roce 2020 Černá Hora nadále přijímala opatření proti organizované trestné činnosti, včetně boje proti obchodování s lidmi, spolupráce v oblasti drog a boje proti terorismu. Členské státy informují o obecně dobré spolupráci s Černou Horou v oblasti bezpečnosti. Černá Hora rovněž pokračovala ve spolupráci s Evropelem a Eurojustem.

V březnu 2021 se vláda rozhodla do konce roku 2021 postupně ukončit režim občanství pro investory, který je zaveden od ledna 2019. Komise bude režim dále sledovat, dokud bude docházet ke zpracování žádostí, a to vzhledem k tomu, že režim občanství pro investory může být využíván k obcházení postupu EU pro udělování krátkodobých víz a hloubkového posouzení individuálních migračních a bezpečnostních rizik, která s sebou nese.

Černá Hora se rovněž zabývala těmito doporučeními obsaženými ve třetí zprávě v rámci mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti:

a) Předcházet organizované trestné činnosti a korupci na vysoké úrovni a bojovat proti nim, a to i prostřednictvím konfiskace výnosů z trestné činnosti a zmrazení majetku, a přijímat opatření, která omezí využívání polehčujících okolností přiznání viny na výjimečné případy

¹⁴ Viz poznámka pod čarou 3.

¹⁵ Viz poznámka pod čarou 9.

Dosažené výsledky v oblasti zatýkání, zabavování drog a vyšetřování organizované trestné činnosti se v roce 2020 dále upevnilly, a to vzhledem k větší policejní kapacitě a stále rostoucí mezinárodní policejní spolupráci. V roce 2020 se poprvé zvýšil i počet soudních rozsudků a odsouzení, neboť se k soudům dostal větší počet šetření z předchozích let. V odhalování a zabavování majetku pocházejícího z trestné činnosti byl zaznamenán vzestupný trend, ale konečné konfiskace byly nadále vzácné.

b) Posílit kapacitu policie, státního zastupitelství a soudů pro vyšetřování, stíhání a rozhodování v případech praní peněz v souladu s osvědčenými postupy EU

V říjnu 2020 přijala vláda Černé Hory vnitrostátní posouzení rizik praní peněz a financování terorismu s doprovodným akčním plánem. V listopadu 2020 se černohorská finanční zpravodajská jednotka stala členem skupiny finančních zpravodajských jednotek EGMONT. Černá Hora je také první zemí v regionu, která svou finanční zpravodajskou jednotku (FIU) propojila s kanálem Europolu pro bezpečnou výměnu informací (SIENA).

V březnu 2021 přijala vláda změny zákona o předcházení praní peněz a financování terorismu s cílem zvýšit provozní nezávislost a samostatnost finanční zpravodajské jednotky tím, že vedoucí finanční zpravodajské jednotky bude v souladu s normami výboru FATF podávat zprávy přímo ministrovi vnitra, a nikoli veliteli policie. Strategie výboru Moneyval byla přijata v dubnu 2020. Od 18. května 2020 již Černá Hora oficiálně nepodává pravidelné zprávy o pokroku dosaženém po čtvrtém kole hodnocení výboru Moneyval¹⁶.

Navzdory výše uvedenému pokroku Černá Hora provedla cíl společného akčního plánu pro boj proti terorismu pro oblast západního Balkánu, který se týká budování kapacit pro boj proti praní peněz a financování terorismu, pouze částečně. K posílení finančního vyšetřování a zajištění účinnosti právního rámce, včetně přístupu k informacím v registru centrálních bank, jsou nezbytné další konkrétní kroky.

3. Doporučení pro Černou Horu

Černá Hora přijala opatření ke splnění doporučení Komise. V oblasti boje proti praní peněz, boje proti terorismu a boje proti korupci a organizované trestné činnosti je však třeba vyvinout další úsilí. Černá Hora by rovněž měla pokračovat v probíhajících informačních kampaních o právech a povinnostech při bezvízovém styku. Zejména je nutné se dále zabývat těmito oblastmi:

- přizpůsobit informační kampaně o bezvízovém režimu příslušným profilům migrantů, a to i pokud jde o zranitelné skupiny, překročení délky oprávněného pobytu a nedůvodné žádosti o azyl,
- pokračovat v předcházení organizované trestné činnosti, korupci a terorismu a v boji proti nim prostřednictvím a) upevňování výsledků pravomocných odsouzení a konfiskací majetku; b) posílení schopnosti v oblasti stíhání a rozhodování v případech praní peněz; c)

¹⁶ Výbor expertů pro hodnocení opatření proti praní špinavých peněz a financování terorismu.

dosažení lepších výsledků v reakci na organizovanou trestnou činnost, včetně zaměření se na časté využívání polehčujících okolností přiznání viny; d) pokračujícího pokroku při provádění společného akčního plánu pro boj proti terorismu na západním Balkáně,

- zajistit další sbližování černohorské vízové politiky se seznamy třetích zemí s vízovou povinností, které sestavuje EU, zejména pokud jde o třetí země, jež pro EU představují riziko nelegální migrace nebo bezpečnostní rizika,
- co nejdříve zcela ukončit režim občanství pro investory.

V. Republika Severní Makedonie

1. Migrace, azyl a zpětné přebírání osob

1.1 Opatření přijatá v oblasti migrace, azylu a spolupráce při zpětném přebírání osob

V roce 2020 a počátkem roku 2021 Republika Severní Makedonie pokračovala v provádění opatření v oblasti správy hranic a řízení migrace a azylu, a to i za účelem zlepšení podmínek pro přijímání žadatelů o azyl.

Členské státy informovaly o dobré spolupráci v oblasti správy hranic, migrace a azylu a také zpětného přebírání osob. V rámci dohodnutého plánu pokračovala spolupráce s úřadem EASO s cílem posílit kapacitu v oblasti azylu a přijímání. Spolupráce s agenturou Frontex rovněž pokračovala, ačkoli „dohoda o postavení jednotek“ dosud nebyla podepsána.

Vízová politika Severní Makedonie také není plně v souladu se seznamem třetích zemí, jejichž státní příslušníci podléhají vízové povinnosti pro krátkodobé pobyty v EU.

Ve třetí zprávě v rámci mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti byla uvedena tato doporučení:

a) Posílit hraniční kontroly při plném dodržování základních práv

Severní Makedonie nadále spolupracuje a vyměňuje si informace s členskými státy, Europolem a agenturou Frontex (včetně styčných úředníků), jakož i s Interpolem. Probíhá společná operace s členskými státy a podporou EU.

V únoru 2021 Severní Makedonie podepsala se Srbskem dohody o spolupráci v boji proti převaděčství migrantů a obchodování s lidmi.

Severní Makedonie uvádí, že během roku 2020 zabránila 3 200 pokusům o neoprávněné překročení hranic, odepřela vstup 1 520 cizím státním příslušníkům, zatímco 207 cizím státním příslušníkům nebyl umožněn odchod, a to zejména kvůli dříve překročené povolené délce pobytu, používání padělaných dokladů, chybějícímu povolení k pobytu nebo platnému vízu nebo poškození či vypršení platnosti pasu. Tito cizí státní příslušníci jsou umísťováni především v přijímacích zařízeních.

b) Pokračovat v organizování informačních kampaní o právech a povinnostech při bezvízovém styku

Během roku 2020 byly na letištích v Severní Makedonii rozdávány osobám cestujícím ze země letáky s názvem „Stop zneužívání uvolnění vízového režimu“, které informovaly o právech a povinnostech při bezvízovém styku.

1.2 Sledování trendů v oblasti nelegální migrace, žádostí o mezinárodní ochranu, navracení a zpětného přebírání osob

V roce 2020 se počet žádostí o mezinárodní ochranu v členských státech EU¹⁷ podaných státními příslušníky Severní Makedonie v porovnání s rokem 2019 snížil o 67 %, přičemž v roce 2020 bylo podáno 1 390 žádostí. Míra uznaných žádostí¹⁸ se zvýšila z 1,4 % v roce 2019 na 1,8 % v roce 2020.

V roce 2020 bylo na úrovni EU oznámeno celkem 18 případů neoprávněného překročení hranic státními příslušníky Severní Makedonie v porovnání s deseti případy v roce 2019. V roce 2020 se počet státních příslušníků Severní Makedonie, u nichž byl zjištěn neoprávněný pobyt, snížil o 6 %, přičemž počet neoprávněných pobytů v roce 2020 činil 6 545 v porovnání se 7 000 v roce 2019. Počet případů odeprání vstupu se snížil o 13 %, a to z 2 815 případů v roce 2019 na 2 455 případů v roce 2020. .

V roce 2020 míra navracení klesla ze 78 % v roce 2019 na 57 % v roce 2020. Tento trend je způsoben snížením počtu rozhodnutí o navrácení vydaných státním příslušníkům Severní Makedonie (2 515 v roce 2020 v porovnání se 3 855 v roce 2019, což představuje pokles o 35 %) a snížením počtu skutečně navrácených osob (1 425 v roce 2020 v porovnání se 3 005 v roce 2019, což představuje pokles o 53 %). Klesající trend v počtu návratových operací prostřednictvím charterových letů do Severní Makedonie zaznamenaný v posledních letech pokračoval i v roce 2020. Členské státy nicméně informují o obecně dobré spolupráci v oblasti navracení a zpětného přebírání osob.

2. Justiční spolupráce, veřejný pořádek a bezpečnost

Opatření přijatá v oblasti justiční spolupráce, veřejného pořádku a bezpečnosti

Severní Makedonie v návaznosti na provádění společného akčního plánu pro boj proti terorismu se zeměmi západního Balkánu pokračovala v pokračování opatření v boji proti organizované trestné činnosti, včetně boje proti obchodování s drogami a obchodování s lidmi, v oblasti boje proti korupci a praní peněz, v boji proti terorismu a financování terorismu a v předcházení radikalizaci.

Členské státy, Europol a Eurojust informují o obecně dobré spolupráci se Severní Makedonií v oblasti bezpečnosti.

Zákon o občanství Severní Makedonie umožňuje získání občanství v případech zvláštního hospodářského zájmu bez jakýchkoli předchozích požadavků na pobyt. Evropská komise upozornila Severní Makedonii na rizika, která umožnění občanství za investice představuje,

¹⁷ Viz poznámka pod čarou 3.

¹⁸ Viz poznámka pod čarou 9.

což může mít dopad na bezvízový režim, a to vzhledem k tomu, že to může být využito k obcházení postupu pro udělování krátkodobých víz a hloubkového posouzení individuálních migračních a bezpečnostních rizik, která s sebou nese.

Severní Makedonie se rovněž zabývala těmito doporučeními obsaženými ve třetí zprávě v rámci mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti:

a) Nadále zlepšovat účinnost úsilí o prosazování práva s cílem bojovat proti organizovaným zločineckým sítím, které se zabývají zvláště obchodováním s drogami. Nadále poskytovat důvěryhodné výsledky vyšetřování, stíhání a odsouzení. Zintenzivnit vyšetřování a stíhání organizovaných zločineckých skupin, včetně těch, které jsou zapojeny do převaděčství migrantů, praní peněz a hospodářských trestných činů.

Severní Makedonie pokračovala ve svém úsilí o zlepšení výsledků v oblasti boje proti organizované trestné činnosti. Národní koordinační centrum pro boj proti organizované trestné činnosti zlepšilo svou operační kapacitu. Příslušné instituce přidělily své zástupce a jsou připojeny k centru. Země spolupracuje na operacích v oblasti boje proti obchodování s lidmi, zbraněmi a drogami, a to na dvoustranné i mnohostranné úrovni.

V souladu s doporučeními Skupiny odborníků pro opatření proti obchodování s lidmi (GRETA) byla v roce 2020 zřízena pracovní skupina. V roce 2020 se Severní Makedonie podílela na několika případech organizované trestné činnosti v Eurojustu, které se týkaly obchodování s drogami a praní špinavých peněz.

Severní Makedonie dosáhla pokroku v harmonizaci svých právních předpisů, aby je uvedla do souladu se čtvrtou směrnicí o boji proti praní peněz¹⁹. Registr skutečných vlastníků byl spuštěn 27. ledna 2021 a funguje od 27. května 2021.

Pokroku bylo rovněž dosaženo při zajišťování toho, aby výsledky finanční zpravodajské jednotky byly využívány státními zastupitelstvími v souladu s prováděcím opatřením ke společnému akčnímu plánu pro boj proti terorismu se zeměmi západního Balkánu, určeným pro Severní Makedonii. Je vytvořen a testován nový modul pro sledování a zpětnou vazbu v případech podezřelých transakcí předložených příslušným orgánům finanční zpravodajskou jednotkou. Modul se však zatím nepoužívá. K úplnému zavedení nového modulu pro podezřelé transakce, které finanční zpravodajská jednotka nahlásila příslušným orgánům, je třeba vyvinout další úsilí a vytvořit záznamy o jeho používání státními zastupitelstvími.

b) Dále posílit boj proti korupci

Severní Makedonie pokračovala v provádění reforem v oblasti boje proti korupci. Země dosáhla pokroku při upevňování svých výsledků v oblasti vyšetřování, stíhání a pravomocných odsouzení v případech korupce, a to i na vysoké úrovni.

¹⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES a směrnice Komise 2006/70/ES (Úř. věst. L 141, 5.6.2015, s. 73).

V rámci omezujících opatření uplatňovaných během mimořádného stavu v důsledku pandemie COVID-19 vláda zavedla opatření pro pozastavení procesních lhůt v soudních řízeních, jakož i pro naléhavé úkony soudů týkající se případů organizované trestné činnosti a korupce.

V červnu 2020 vstoupil v platnost nový zákon o státním zastupitelství, přijatý v únoru 2020. Cílem zákona je vytvořit profesionální a nestrannou soustavu státních zastupitelství, zejména zajistit udržitelnost případů spadajících do pravomoci zvláštního státního zastupitelství. Úsilí pokročit s případy bývalého zvláštního státního zastupitelství, včetně důležitých rozsudků, dále pokračovalo.

Státní komise pro předcházení korupci²⁰ proaktivně plní svůj mandát k ověřování majetkových přiznání a střetu zájmů. Rozpočet a počet zaměstnanců se zvýšily. V lednu 2020 přijala státní komise pro předcházení korupci novou vnitrostátní strategii pro předcházení korupci a střetu zájmů spolu s akčním plánem na období 2020–2024.

Severní Makedonie rovněž podniká kroky k provedení doporučení skupiny GRECO. Pracovní skupina v rámci ministerstva vnitra byla pověřena přípravou změn zákona o vnitřních věcech a zákona o policii.

3. Doporučení pro Severní Makedonii

Severní Makedonie přijala opatření ke splnění doporučení Komise. V oblasti řízení migrace, boje proti praní peněz, boje proti terorismu a boje proti korupci a organizované trestné činnosti, jakož i v oblasti získání občanství v případech zvláštního hospodářského zájmu je však třeba vyvinout další úsilí. Zejména je nutné se dále zabývat těmito oblastmi:

- dále systematictěji zlepšovat registraci migrantů; přizpůsobit informační kampaně o bezvízovém režimu příslušným profilům migrantů, a to i pokud jde o zranitelné skupiny, překročení délky oprávněného pobytu a nedůvodné žádosti o azyl,
- pokračovat v úsilí v oblastech souvisejících s předcházením korupci a organizované trestné činnosti a bojem proti nim a také v boji proti terorismu, a to a) zvyšováním počtu pravomocných odsouzení v případech korupce na vysoké úrovni, včetně další konfiskace majetku pocházejícího z trestné činnosti; b) dalším posilováním výsledků vyšetřování, stíhání a odsouzení organizované trestné činnosti a praní peněz; c) zvyšováním účasti na koordinovaných nebo společných vyšetřováních a stíháních se zeměmi v regionu a s členskými státy; d) plným využíváním Národního koordinačního centra pro boj proti organizované trestné činnosti; e) pokračujícím prováděním společného akčního plánu pro boj proti terorismu na západním Balkáně; f) úplným provedením nového modulu pro podezřelé transakce oznámené finanční zpravodajskou jednotkou a vytvořením záznamů o jeho používání státními zastupitelstvími,

²⁰ Jmenovaná v roce 2019 v souladu s revidovaným zákonem o předcházení korupci a střetu zájmů.

- zajistit další sbližování vízové politiky Severní Makedonie se seznamy třetích zemí s vízovou povinností, které sestavuje EU, zejména pokud jde o třetí země, jež pro EU představují riziko nelegální migrace nebo bezpečnostní rizika,
- neumožnit systematické získání občanství v případech zvláštního hospodářského zájmu.

VI. Republika Srbsko

1. Migrace, azyl a zpětné přebírání osob

1.1 Opatření přijatá v oblasti migrace, azylu a spolupráce při zpětném přebírání osob

V roce 2020 Republika Srbsko pokračovala v provádění opatření v oblasti správy hranic a řízení migrace a azylu, včetně podmínek pro přijímání, a v podpoře opětovného začlenění navracených osob.

Co se týče spolupráce s agenturou Frontex, „dohoda o postavení jednotek“, ratifikovaná v únoru 2021, vstoupila v platnost dne 1. května a operace byly zahájeny v červnu 2021. Agentura Frontex a členské státy informují o dobré spolupráci se Srbskem v oblasti navracení a zpětného přebírání osob.

Členské státy rovněž informují o obecně dobré spolupráci se Srbskem v oblasti správy hranic, nelegální migrace a azylu. V roce 2020 úřad EASO zahájil provádění nového plánu spolupráce se Srbskem.

Třetí zpráva v rámci mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti obsahovala pro Srbsko tato doporučení:

a) Sladění s vízovou politikou EU, což je základní podmínka pro průběžné plnění kritéria řízení migrace

Vízová politika Srbska není plně v souladu se seznamem třetích zemí, jejichž státní příslušníci podléhají vízové povinnosti pro krátkodobé pobyty v EU.

b) Pokračovat v organizování informačních kampaní o právech a povinnostech při bezvízovém styku

Srbsko šířilo informace o právech a povinnostech srbských státních příslušníků v rámci bezvízového režimu EU na internetu a v informačních centrech EU v Bělehradě, Novém Sadu a Nisu.

c) Dále posílit proces ochrany hranic, zejména ostrahu hranic, včetně identifikačních a registračních opatření, při plném dodržování základních práv

Na základě zákona o ochraně hranic a dalších předpisů se ostraha hranic prováděla prostřednictvím hlídkových činností a dalších operativně taktických a operativně technických opatření a akcí podél hranic. Analýzy účinků ostrahy hranic probíhají na místní, regionální a centrální úrovni.

Na základě Úmluvy o policejní spolupráci v jihovýchodní Evropě navázalo ministerstvo vnitra přímou spolupráci se všemi sousedními zeměmi. Probíhá spolupráce na společných hlídkách na hranicích. Výměna informací probíhá prostřednictvím společných kontaktních center. Srbsko rovněž dostává od členských států pomoc v oblasti správy hranic a budování kapacit. Mezinárodní organizace pro migraci v současné době řídí projekt správy hranic financovaný EU.

1.2 Sledování trendů v oblasti nelegální migrace, žádostí o mezinárodní ochranu, navracení a zpětného přebírání osob

V roce 2020 podali srbsští státní příslušníci v členských státech 2 835 žádostí o mezinárodní ochranu²¹, což je v porovnání s rokem 2019 pokles o 57 %. Míra uznaných žádostí²² mírně klesla z 4,8 % v roce 2019 na 4,6 % v roce 2020.

V roce 2020 se počet případů neoprávněného překročení vnějších hranic EU státními příslušníky Srbska snížil o 28 % na 21 %. Počet srbských státních příslušníků, u nichž byl zjištěn neoprávněný pobyt v členských státech, se však zvýšil o 23 %, přičemž počet osob v roce 2020 činil 16 775 v porovnání se 13 635 v roce 2019. Odepření vstupu vydaná Srbům mají klesající tendenci, což dokládá každoroční pokles zaznamenaný od roku 2018. Počet srbských státních příslušníků, jimž byl odepřen vstup, v roce 2020 činil 7 315, v porovnání s 8 300 v roce 2019, což je pokles o 12 %.

Jak počet rozhodnutí o navracení vydaných srbským státním příslušníkům (6 545 v roce 2020 v porovnání s 8 745 v roce 2019), tak počet skutečně navracených osob (3 230 v roce 2020 v porovnání s 5 250 v roce 2019) se v roce 2020 oproti roku 2019 snížil, a to o 25 %, resp. o 38 %. Míra navracení klesla ze 60 % v roce 2019 na 49 % v roce 2020. Návrátové operace prostřednictvím charterových letů byly v polovině června 2020 obnoveny. Agentura Frontex informuje o celkově dobré provozní zkušenosti s činnostmi souvisejícími s navracením, které jsou prováděny v Srbsku.

2. Justiční spolupráce, veřejný pořádek a bezpečnost

Opatření přijatá v oblasti justiční spolupráce, veřejného pořádku a bezpečnosti

Srbsko pokračovalo v provádění opatření v oblasti boje proti organizované trestné činnosti, včetně obchodování s drogami a lidmi, boje proti terorismu, předcházení korupci a justiční spolupráce v trestních věcech.

Členské státy informují o obecně dobré spolupráci se Srbskem v oblasti bezpečnosti. Srbsko pokračovalo ve spolupráci s Europolem a Eurojustem a zapojilo se do společných činností s několika členskými státy. Při provádění společného akčního plánu pro boj proti terorismu se zeměmi západního Balkánu je třeba ještě dosáhnout pokroku, neboť většina opatření obsažených ve dvoustranné dohodě stále není dokončena. Aby se předešlo všem formám radikalizace vedoucím k násilnému extremismu a terorismu, je třeba vyvinout další úsilí.

²¹ Viz poznámka pod čarou 3.

²² Viz poznámka pod čarou 9.

Ve třetí zprávě v rámci mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti byla uvedena tato doporučení:

a) Zajistit včasnou akreditaci a nasazení styčného důstojníka Europolu

Po vyhodnocení projektu členskými státy a s podporou Europolu rozhodla správní rada Europolu v prosinci 2020 o ukončení pilotního projektu EU s cílem vyslat do Republiky Srbsko styčného úředníka Europolu. Vyslání se v době trvání projektu nemohlo uskutečnit z důvodu obtíží při dokončování akreditačního postupu.

b) Dosáhnout přesvědčivých výsledků vyšetřování, stíhání a odsouzení v případech organizované trestné činnosti, včetně drog a praní peněz, a to na základě proaktivního vyšetřování (včetně systematického sledování toků peněz a jejich konfiskace, jakož i účinného využívání zvláštního vyšetřovacího opatření ke shromažďování příslušných důkazů).

Údaje, které Srbsko poskytlo, ukazují nárůst počtu obvinění v případech organizované trestné činnosti, ale také snížení počtu odsouzení a nových vyšetřování organizovaných zločineckých skupin. Částečný pokles by mohla vysvětlit pandemie COVID-19, existují však také obavy, že velmi nízká úroveň odsouzení a vymáhání majetku souvisí s fungováním trestního soudního systému, zejména s nedostatky u přípravných řízení, vyšetřování a soudních řízení.

3. Doporučení pro Srbsko

Srbsko přijalo opatření ke splnění doporučení Komise. V oblasti integrované správy hranic, boje proti praní peněz, boje proti terorismu a předcházení korupci a organizované trestné činnosti a boje proti nim je však třeba vyvinout další úsilí. Zejména je nutné se dále zabývat těmito oblastmi:

- přijmout schengenský akční plán, tj. program zahájený v Bělehradě s podporou EU v únoru 2019, a zajistit dostatečné zapojení všech příslušných institucí na vládní úrovni; vypracovat a přijmout novou strategii a akční plán integrované správy hranic v souladu s novými koncepcemi integrované správy hranic; přizpůsobit informační kampaně o bezvízovém režimu příslušným profilům migrantů, a to i pokud jde o zranitelné skupiny, překročení délky oprávněného pobytu a nedůvodné žádosti o azyl,
- zvýšit úsilí v předcházení organizované trestné činnosti, korupci a terorismu a v boji proti nim prostřednictvím a) zlepšení výsledků vyšetřování, obvinění a pravomocných odsouzení v případech korupce na vysoké úrovni, včetně zabavení a konfiskace majetku pocházejícího z trestné činnosti; b) přijetí nové protikorupční strategie založené na důvěryhodném a realistickém akčním plánu, jakož i na účinném koordinačním mechanismu; c) pokračujícího provádění společného akčního plánu pro boj proti terorismu pro oblast západního Balkánu; d) zvýšeného úsilí v oblasti předcházení všem formám radikalizace vedoucím k násilnému extremismu a terorismu, včetně násilného pravicového extremismu.

Zajistit další sbližování srbské vízové politiky se seznamy třetích zemí s vízovou povinností, které sestavuje EU, zejména pokud jde o třetí země, jež pro EU představují riziko nelegální migrace nebo bezpečnostní rizika.

VII. Gruzie

1. Migrace, azyl a zpětné přebírání osob

1.1 Opatření přijatá s cílem zajistit průběžné plnění kritérií pro uvolnění vízového režimu

Gruzie navyšuje své technické zdroje pro správu hranic s podporou EU, a to i v rámci programu pro bezpečnost, odpovědnost a boj proti trestné činnosti (SAFE), a s podporou členských států, jako je Lotyšsko. Dne 11. února 2021 byla podepsána obnovená pracovní dohoda s agenturou Frontex.

S ohledem na posílení kontrol před odjezdem přijal gruzínský parlament změny zákona upravujícího vstup na území Gruzie a výstup z něj, které vstoupily v platnost dne 1. ledna 2021. Nová ustanovení zavádějí kritéria, která odrážejí podmínky vstupu pro státní příslušníky třetích zemí stanovené v Schengenském hraničním kodexu. Dne 21. prosince 2020 vydalo ministerstvo vnitra příkaz k praktickému uplatňování těchto změn.

Strategie pro migraci na období 2021–2030 a odpovídající akční plán na rok 2021 byly přijaty v prosinci 2020. V červenci 2020 přijala Státní komise pro otázky migrace metodiku jednotného systému pro analýzu migračních rizik. Dokončení vývoje systému analýzy rizik se plánuje do roku 2023. V březnu 2021 se Gruzie stala pozorovatelem v Evropské migrační síti (EMS).

V období od 2. dubna do 22. května 2020 byla v Gruzii z důvodu nouzového stavu souvisejícího s pandemií COVID-19 částečně pozastavena řízení o azylu, s výjimkou žádostí o mezinárodní ochranu a vydávání osvědčení žadatelů o azyl. Legislativní rámec pro udělování mezinárodní ochrany byl aktualizován, včetně změn v postupu identifikace žadatelů o azyl na hranicích a zpracování osobních údajů.

Členské státy potvrdily, že dobrá spolupráce v oblasti navracení a zpětného přebírání osob s gruzínskými orgány pokračuje. Během pandemie se osvědčený systém řízení případů zpětného přebírání osob ukázal jako obzvláště užitečný.

Co se týče zabezpečení dokladů, Gruzie oznámila, že si s Interpolem vyměňuje informace o ztracených a odcizených pasech. Nebiometrické pasy budou plně vyřazeny do 1. ledna 2025, kdy vyprší platnost všech nebiometrických dokladů.

Vízová politika Gruzie není plně v souladu se seznamem třetích zemí, jejichž státní příslušníci podléhají vízové povinnosti pro krátkodobé pobyty v EU.

1.2 Opatření přijatá k řešení doporučení obsažených ve třetí zprávě v rámci mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti v oblasti migrace

Gruzie se zabývala těmito doporučeními obsaženými ve třetí zprávě v rámci mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti:

a) Posílit operativní spolupráci s cílem dosáhnout rychlého snížení počtu nedůvodných žádostí o mezinárodní ochranu podaných gruzínskými státními příslušníky, a tento stav udržet

Gruzie podniká kroky k řešení otázky nedůvodných žádostí o mezinárodní ochranu podaných gruzínskými státními příslušníky v EU, včetně posílení kontrol před odjezdem.

V souvislosti se společnými operacemi agentura Frontex zvýšila počet úředníků poskytujících poradenství vnitrostátním orgánům na mezinárodních letištích v Tbilisi a Kutaisi. Úředníci agentury Frontex se v letech 2019–2020 účastnili některých předběžných kontrol a dokumentování profilů cestujících, kteří létají do destinací v EU. Každý měsíc byli na dotčená letiště členských států EU nasazeni čtyři gruzínské policisté. Ministerstvo vnitra si proaktivně vyměňuje informace s policejními přidělenci na místě, aby se zabránilo nelegální migraci.

b) Pokračovat v organizování informačních kampaní o právech a povinnostech při bezvízovém styku

V roce 2020 pokračovaly osvětové kampaně zaměřené na poskytování informací o právech a povinnostech gruzínských státních příslušníků v rámci bezvízového režimu EU, o cestovních podmínkách a důsledcích zneužití bezvízového režimu, a to i prostřednictvím videoklipů a kampaně v sociálních médiích, která byla zahájena na konci roku 2020.

1.3 Sledování trendů v oblasti nelegální migrace, žádostí o mezinárodní ochranu, navracení a zpětného přebírání osob

V roce 2020 se počet žádostí o mezinárodní ochranu v členských státech²³ v porovnání s rokem 2019 snížil o 60 %, přičemž v roce 2020 bylo podáno 8 860 žádostí. Míra uznaných žádostí²⁴ se zvýšila ze 4,1 % v roce 2019 na 4,6 % v roce 2020.

V roce 2020 došlo ke třiceti případům neoprávněného překročení hranic členských států ze strany Gruzínců, což je desetkrát méně než v roce 2019 (328 případů neoprávněného překročení hranic). Počet gruzínských státních příslušníků, u nichž byl zjištěn neoprávněný pobyt v členských státech, se v roce 2020 snížil o 13 %, přičemž v roce 2020 se jednalo o 10 360 osob v porovnání s 11 870 osobami v roce 2019.

Počet případů odepření vstupu gruzínským státním příslušníkům se snížil o 53 %, a to ze 4 435 případů v roce 2019 na 2 065 případů v roce 2020. Vzhledem k tomu, že celkové trendy

²³ Viz poznámka pod čarou 3.

²⁴ Viz poznámka pod čarou 9.

byly dříve na vzestupu, je pravděpodobné, že se tento ukazatel po odeznění pandemie COVID-19 opět zvýší.

Co se týče návratů gruzínských státních příslušníků, míra navracení klesla z 52 % v roce 2019 na 47 % v roce 2020. Tento trend je způsoben snížením počtu rozhodnutí o navracení vydaných státním příslušníkům Gruzie o 27 % (11 985 v roce 2020 v porovnání s 16 310 v roce 2019) a snížením počtu skutečně navracených osob o 33 % (5 685 v roce 2020 v porovnání s 8 520 v roce 2019).

Agentura Frontex informuje o uspokojivém provádění dohody EU o zpětném přebírání osob v roce 2020. Několik členských států informuje o dobré spolupráci s Gruzii, zejména s ohledem na využívání zpátečních letů.

2. Justiční spolupráce, veřejný pořádek a bezpečnost

2.1 Opatření přijatá s cílem zajistit průběžné plnění kritérií

Členské státy informují o obecně dobré spolupráci s Gruzii v oblasti bezpečnosti. Gruzie i nadále spolupracovala s Europolem a Eurojustem a zapojila se do společných činností s několika členskými státy.

Gruzie pokračovala v boji proti organizované trestné činnosti v rámci vnitrostátní strategie boje proti organizované trestné činnosti a odpovídajících akčních plánů. Dne 19. prosince 2020 přijal gruzínský parlament legislativní změny týkající se operativních pátracích činností s cílem posílit boj proti organizované trestné činnosti, trestné činnosti související s drogami, obchodování s lidmi, počítačové trestné činnosti a jiné závažné trestné činnosti. V prosinci 2020 schválila Rada pro obchodování s lidmi vnitrostátní akční plán boje proti obchodování s lidmi, přičemž zohlednila doporučení EU. Funkci sekretariátu Rady pro boj proti korupci byla dne 16. března 2021 převzala od ministerstva spravedlnosti státní správa. Do roku 2021 měla skupina GRECO za to, že většina jejích doporučení byla částečně nebo zcela provedena. Mechanismus ověřování majetkových přiznání zavedený v roce 2017 nadále funguje.

V únoru 2021 byly přijaty akční plán pro boj proti drogám na období 2021–2022 a vnitrostátní strategie pro předcházení zneužívání drog na období 2021–2026. V lednu 2020 bylo zřízeno Národní protidrogové monitorovací centrum za účelem shromažďování a analýzy informací o otázkách souvisejících s drogami.

Gruzie provádí vnitrostátní strategii boje proti terorismu a její akční plán. Tato země se podílí na mezinárodním úsilí v boji proti terorismu a je aktivním členem celosvětové koalice proti Dá'iš. Gruzie má zaveden komplexní právní rámec pro kriminalizaci financování terorismu a přijala zákon o usnadnění potlačování praní peněz a financování terorismu. Gruzie se však i nadále považuje za zemi, která částečně splňuje doporučení výboru FATF týkající se nezávislé finanční zpravodajské jednotky.

V roce 2020 vstoupily v platnost změny související se čtvrtou vlnou reformy soudnictví, které se týkaly disciplinárních přestupků, regulace fungování Nejvyšší soudní rady a její reformy. V návaznosti na rozsudek ústavního soudu z července 2020 bylo zveřejňování soudních rozhodnutí pozastaveno.

Dne 30. září 2020 a dne 1. dubna 2021 přijal gruzínský parlament změny týkající se postupu jmenování soudců Nejvyššího soudu. V návaznosti na doporučení EU požádala Gruzie Benátskou komisi o následné hodnocení. Dne 12. července 2021 gruzínský parlament jmenoval šest soudců Nejvyššího soudu podle předchozího systému jmenování, což bylo v rozporu se stanovisky EU a doporučeními Benátské komise.

Co se týče spolupráce s Eurojustem, byl v červnu 2020 do Eurojustu vyslán gruzínský styčný státní zástupce. Operativní spolupráce s Europolem pokračovala, mimo jiné prostřednictvím gruzínské styčné kanceláře v agentuře.

2.2 Opatření přijatá k řešení doporučení obsažených ve třetí zprávě v rámci mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti

a) Posílit přeshraniční spolupráci donucovacích orgánů v boji proti gruzínským organizovaným zločineckým skupinám a v rámci tohoto procesu prioritně dokončit reformu policejní práce založené na zpravodajských informacích

V roce 2020 Gruzie uzavřela dohody o spolupráci donucovacích orgánů s Francií a Španělskem. Dříve podepsaná dohoda s Řeckem vstoupila v platnost dne 13. března 2020. Gruzínský styčný úřad Europolu se podílel na práci Evropského centra pro boj proti závažné a organizované trestné činnosti. Gruzie spolupracuje s řadou členských států (včetně Belgie, Finska, Rakouska, Španělska a Švédska) mimo jiné prostřednictvím výměny informací přes policejní styčné důstojníky, školení a společných analytických týmů. Gruzie rovněž nasazuje policejní přidělence v jedenácti členských státech EU. Úsilí o posílení jednotného systému analýzy trestné činnosti pokračuje.

3. Doporučení pro Gruzii

Celkově lze říci, že Gruzie nadále plní kritéria pro uvolnění vízového režimu a přijala opatření ke splnění doporučení Komise. K řešení otázky nedůvodných žádostí o azyl v členských státech a také v oblasti boje proti praní peněz, předcházení korupci a organizované trestné činnosti a boje proti nim je však zapotřebí dalšího úsilí. Zejména je nutné se dále zabývat těmito oblastmi:

- pokračovat v proaktivním řešení otázky nedůvodných žádostí o azyl v členských státech; přizpůsobit informační kampaně o bezvízovém režimu příslušným profilům migrantů, a to i pokud jde o zranitelné skupiny, překročení délky oprávněného pobytu a nedůvodné žádosti o azyl,
- zlepšit účinnost protikorupčních institucí a donucovacích orgánů s cílem lépe řešit případy korupce na vysoké úrovni; zajistit, aby všechny takové případy byly prošetřeny,
- dokončit reformu Nejvyššího soudu tím, že se postup výběru soudců plně přizpůsobí doporučením Benátské komise a evropským normám; dokončit reformu státního zastupitelství, včetně oddělení funkcí mezi vyšetřovateli a státními zástupci; dokončit provozní rozvoj finanční zpravodajské jednotky zajištěním toho, aby a) byla schopna

získat od subjektů podávajících zprávy nezbytné informace a b) měla včas plný přístup k informacím z finanční a správní oblasti a z oblasti trestního řízení, aby mohla řádně vykonávat své funkce; pokračovat v úsilí o předcházení organizované trestné činnosti a v boji proti ní, zejména proti praní zisků z nezákonné činnosti; pokračovat v úsilí o plné sladění vnitrostátních právních předpisů s *acquis* EU v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu,

- zajistit další sbližování gruzínské vízové politiky se seznamy třetích zemí s vízovou povinností, které sestavuje EU, zejména pokud jde o třetí země, jež pro EU představují riziko nelegální migrace nebo bezpečnostní rizika.

VIII. Moldavská republika

1. Migrace, azyl a zpětné přebírání osob

1.1 Opatření přijatá s cílem zajistit průběžné plnění kritérií pro uvolnění vízového režimu

Moldavská republika vypracovala akční plán pro integrovanou správu hranic na období 2021–2023, který zahrnuje většinu návrhů, jež v květnu 2020 předložila mise EU pro pomoc na hranicích Moldavska a Ukrajiny (EUBAM).

V roce 2020 moldavská pohraniční policie a celní orgány pokračovaly v plnění doporučení společné pomoci „DEMETRA“²⁵.

Hraniční kontroly byly posíleny podél moldavsko-ukrajinské hranice prostřednictvím společné hlídky.

V rámci pracovního ujednání mezi agenturou Frontex a Moldavskem agentura Frontex zahájila s Moldavskem konzultace o plánu spolupráce na období 2021–2023. Mise EUBAM pokračovala v podpoře modernizace pohraničních zařízení ve spolupráci s moldavskými a ukrajinskými pohraničními a celními agenturami. Agentura Frontex a členské státy informují o dobré spolupráci v oblasti navracení a zpětného přebírání osob.

Co se týče bezpečnosti dokladů, vzhledem ke skutečnosti, že od 1. ledna 2011 nebyly vydávány nebiometrické pasy, všechny nebiometrické pasy pozbyly platnosti do 1. ledna 2021, čímž se dokončilo postupné vyřazování pasů, které nejsou v souladu s pravidly Mezinárodní organizace pro civilní letectví (ICAO). Moldavsko informovalo o pokračujícím úsilí o zlepšení schopnosti odhalovat padělané nebo pozměněné doklady, a to jak na státních hranicích, tak uvnitř země. Vnitrostátní databáze padělaných dokladů je pravidelně aktualizována a Moldavsko si vyměňuje informace se třetími zeměmi a s agenturou Frontex.

²⁵ V roce 2018 ji provedla mise EUBAM ve spolupráci s Generálním inspektorátem pohraniční policie a moldavskými celními orgány mimo jiné s cílem posoudit soulad s normami EU, pokud jde o aspekty hraniční kontroly uplatňované na cestující na vybraných hraničních přechodech.

Vízová politika Moldavska není plně v souladu se seznamem třetích zemí, jejichž státní příslušníci podléhají vízové povinnosti pro krátkodobé pobyty v EU.

1.2 Opatření přijatá k řešení doporučení obsažených ve třetí zprávě v rámci mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti v oblasti migrace

a) Posílit operativní spolupráci za účelem rychlého snížení počtu nedůvodných žádostí o mezinárodní ochranu podaných státními příslušníky Moldavska v členských státech

Moldavské orgány vedou dvoustranné dialogy o nedůvodných žádostech o azyl podaných moldavskými státními příslušníky s Německem a Nizozemskem a vyjádřily ochotu postupovat podobným způsobem s Francií.

Moldavské ministerstvo vnitra zřídilo pracovní skupinu složenou ze zástupců Generálního inspektorátu pohraniční policie, Generálního policejního inspektorátu a Úřadu pro migraci a azyl. Pracovní skupina se zabývá otázkami souvisejícími s migrací, zpětným přebíráním osob, spoluprací v oblasti trestního stíhání a také možnými riziky spojenými s bezvízovým režimem s EU.

Moldavské orgány rovněž zvýšily úsilí o začlenění zranitelných skupin obyvatelstva a informovaly je také o pravidlech cestování do EU.

b) Pokračovat v organizování informačních kampaní o právech a povinnostech při bezvízovém styku

Moldavsko pokračovalo v provádění informačních kampaní určených široké veřejnosti a členům zranitelných komunit. Podle moldavských orgánů je revidované vydání Příručky o volném pohybu v EU, která objasňuje práva a povinnosti v rámci bezvízového režimu, i nadále klíčovým nástrojem informačních činností ministerstva zahraničních věcí a evropské integrace.

1.3 Sledování trendů v oblasti nelegální migrace, žádostí o mezinárodní ochranu, navracení a zpětného přebírání osob

Počet žádostí o mezinárodní ochranu podaných moldavskými státními příslušníky v členských státech²⁶ se v letech 2019 až 2020 snížil o 24 %, přičemž v roce 2020 bylo podáno 6 865 žádostí. Míra uznaných žádostí²⁷ se mírně zvýšila z 0,8 % v roce 2019 na 1,0 % v roce 2020.

V roce 2020 byl počet pokusů moldavských státních příslušníků o neoprávněné překročení vnějších hranic EU nadále velmi nízký (34). Počet moldavských státních příslušníků, u nichž byl zjištěn neoprávněný pobyt, se zvýšil ze 16 540 v roce 2019 na 24 685 v roce 2020 (nárůst o 49 %). V roce 2020 se počet moldavských státních příslušníků, jimž byl odepřen vstup do

²⁶ Viz poznámka pod čarou 3.

²⁷ Viz poznámka pod čarou 9.

členských států, dále zvyšoval a dosáhl nejvyššího zaznamenaného počtu u této státní příslušnosti (nárůst o 28 %, ze 7 940 v roce 2019 na 10 140 v roce 2020).

V roce 2020 se počet příkazů k navrácení vydaných moldavským státním příslušníkům snížil o 10 % (6 755 v roce 2020 v porovnání se 7 540 v roce 2019). Počet skutečných návratů byl o 44 % nižší než v roce 2019 (2 620 v roce 2020 v porovnání se 4 720 v roce 2019). Míra navrácení poklesla z 63 % v roce 2019 na 39 % v roce 2020. Členské státy však informují o dobré spolupráci v oblasti zpětného přebírání vlastních státních příslušníků a agentura Frontex informuje o hladkém provádění návratových operací.

2. Justiční spolupráce, veřejný pořádek a bezpečnost

2.1 Opatření přijatá s cílem zajistit průběžné plnění kritérií

V roce 2020 Moldavsko pokračovalo ve spolupráci s Europolem a Eurojustem a zapojilo se do společných činností s několika členskými státy, které informují o dobré spolupráci s Moldavskem v oblasti bezpečnosti.

Moldavsko výrazně investovalo do politických reforem, jejichž cílem je bojovat proti propojení korupce, organizované trestné činnosti a nezákonných finančních toků. Stále však existuje prostor pro posílení a zefektivnění kapacity a výsledků v oblasti zabavování a konfiskace majetku souvisejícího s nezákonnou činností. V červenci 2020 byl změněn zákon o státních zástupcích, který umožňuje jmenovat státní zástupce prostřednictvím převádění namísto výběrových řízení. V roce 2020 byl vybrán nový hlavní státní zástupce pro Úřad pro boj proti organizované trestné činnosti bez výběrového řízení.

Moldavsko zvýšilo roční rozpočet protikorupčních institucí, včetně Národního úřadu pro otázky prověřování bezúhonnosti, Úřadu pro vymáhání majetku z trestné činnosti a Jednotky pro finanční vyšetřování. V březnu 2021 byla zřízena parlamentní komise pro zlepšení právního rámce, kterým se řídí činnost agentury Národního úřadu pro otázky prověřování bezúhonnosti.

V dubnu 2019 nejvyšší státní zástupce schválil pokyny k souběžnému finančnímu vyšetřování, jehož cílem je provádění norem EU. V srpnu 2019 parlament schválil právní předpisy, jejichž cílem je minimalizovat rizika praní špinavých peněz, zavést dobrovolná prohlášení a program fiskální stimulace. Zákon o sankcích v oblasti boje proti praní peněz vstoupil v platnost v prosinci 2020.

S cílem splnit doporučení výboru Moneyval parlament navíc schválil vnitrostátní strategii a akční plán pro boj proti praní peněz a financování terorismu na období 2020–2025, které vypracoval Úřad pro prevenci a boj proti praní peněz. Tento úřad také schválil nařízení o kontrolních postupech pro oznamující subjekty, individualizaci a uplatňování sankcí za porušení právních předpisů o praní peněz a financování terorismu.

Moldavské orgány zavedly vnitrostátní strategii pro předcházení obchodování s lidmi a boj proti němu na období 2018–2023 a příslušný akční plán na období 2018–2020. Moldavsko i nadále využívalo program EU pro monitorování drog, který provádí Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost.

Justiční spolupráce v trestních věcech pokračovala prováděním dohody o spolupráci mezi Eurojustem a Moldavskem z roku 2014.

Moldavské donucovací orgány se aktivně účastnily společných cílených operací organizovaných misí EUBAM ve spolupráci s Europolem, agenturou Frontex a úřadem OLAF a také přeshraničních cvičení (rovněž organizovaných misí EUBAM) zaměřených na rozvoj a posílení meziagenturní a přeshraniční spolupráce mezi Ukrajinou a Moldavskem, v tematických pracovních skupinách a na platformách pro přeshraniční spolupráci v oblasti předcházení přeshraniční trestné činnosti a boje proti ní, jakož i v oblasti hodnocení a zlepšování mechanismu varování a výměny informací o případech souvisejících s přeshraniční trestnou činností.

Moldavsko v letech 2018 až 2020 provozovalo režim občanství pro investory. Režim byl zrušen dne 1. září 2020, ačkoli žádosti podané do tohoto data jsou i nadále posuzovány.

2.2 Opatření přijatá k řešení doporučení obsažených ve třetí zprávě v rámci mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti

a) Pokračovat v účinných konzultacích s cílem přijmout strategickou koncepci a akční plán reformy soudnictví na základě komplexní diagnostiky, která zajistí širokou shodu ze strany zúčastněných stran, a to za přísného dodržování ústavy a evropských norem

Práce na strategii pro zajištění nezávislosti a integrity odvětví soudnictví na období 2021–2024 a na akčním plánu pro její provádění pokračovala. Konečné znění návrhu strategie a akčního plánu přijala vláda dne 28. října 2020 a parlament dne 26. listopadu 2020. Dne 17. února 2021 moldavský prezident vrátil strategii a akční plán parlamentu a požádal o změnu mechanismů hodnocení soudců a státních zástupců a o zrušení článku 307 trestního zákoníku, který umožňuje trestní stíhání soudců vydávajících rozhodnutí v rozporu se zákonem. Práce na změnách probíhá.

b) Zajistit pokrok, pokud jde o přijetí ústavních změn týkajících se soudnictví v souladu s doporučeními Benátské komise

Dne 1. července 2020, po konzultacích s Benátskou komisí, Radou Evropy a Evropskou komisí, byly návrhy ústavních změn vládou předloženy ke konzultaci Ústavnímu soudu. Po dalších konzultacích a úpravách vydal Ústavní soud k pozměněným návrhům změn kladné stanovisko a tyto návrhy byly následně dne 10. prosince 2020 předloženy parlamentu. Bude zapotřebí, aby navrhované změny byly přijaty nejdříve za šest měsíců a nejpozději do dvanácti měsíců po registraci v parlamentu.

c) Výrazně snížit počet nevyřízených elektronických prohlášení Národního úřadu pro otázky prověřování bezúhonnosti a zajistit účinné provádění strategie vymáhání majetku a systému majetkových příznání, pokud jde o všechny činitele na vysoké úrovni

Automatizovaný informační systém „e-Integrity“ zveřejňuje od roku 2016 prohlášení o majetku a osobních zájmech (s výjimkou osobních údajů), a to bezprostředně po jejich digitálním podepsání. Počet prohlášení je vysoký (v roce 2019 to bylo téměř 65 000). Národní úřad pro otázky prověřování bezúhonnosti kontroluje pouze vybraný počet těchto prohlášení,

přičemž přednost mají poslanci parlamentu, soudci, státní zástupci a vysoce postavení státní úředníci (např. předsedové okresů atd.). V roce 2020 se 45 % všech ověření týkalo těchto přednostních prohlášení (celkem 1 332) a všechna tato prohlášení byla zpracována.

d) Posílit úsilí za účelem provedení a dokončení nestranného a komplexního vyšetřování a stíhání bankovních podvodů z roku 2014 s cílem soudně stíhat všechny odpovědné osoby bez dalšího odkladu a získat zpět zpronevěřené finanční prostředky.

V červnu 2020 byla s lotyšským nejvyšším státním zastupitelstvím podepsána dohoda o vytvoření společného vyšetřovacího týmu pro přezkoumání případu bankovních podvodů z roku 2014 v souladu s podmínkami pro vyplacení druhé tranše pravidelného programu makrofinanční pomoci. Do roku 2020 byly procesy opakovaně odkládány, obvinění proti akcionářům v dotčených bankách byla stažena a odsouzení pachatelé byli předčasně propuštěni z vězení.

e) Zajistit účinné provádění strategie vymáhání majetku a systému majetkových přiznání, pokud jde o všechny činitele na vysoké úrovni

Úřad pro vymáhání majetku z trestné činnosti a další donucovací orgány provádějí od června 2018 strategii vymáhání majetku, jejímž cílem je zpětné získání finančních prostředků, které byly v letech 2010 až 2015 podvodně získány od tří bank a ze státního rozpočtu. Cílem je vysledovat a získat zpět majetek ve výši 10 700 000 000 moldavských lei (546 000 000 EUR) do konce roku 2021.

3. Doporučení pro Moldavsko

Celkově lze říci, že Moldavsko nadále plní kritéria pro uvolnění vízového režimu. K řešení otázky nedůvodných žádostí o azyl a také v oblasti finančních podvodů, boje proti praní peněz, předcházení korupci a organizované trestné činnosti a boje proti nim je však zapotřebí dalšího úsilí. Zejména je nutné se dále zabývat těmito oblastmi: :

- nadále přizpůsobovat informační kampaně o bezvízovém režimu příslušným profilům migrantů, a to i pokud jde o zranitelné skupiny, překročení délky oprávněného pobytu a nedůvodné žádosti o azyl,
- přijmout strategii a akční plán reforem soudnictví, přijmout ústavní změny týkající se soudnictví v souladu s doporučeními Benátské komise a zajistit, aby jmenování soudců probíhala v rámci transparentního výběrového řízení založeného na zásluhách, včetně opodstatněného odůvodnění jmenování a zamítnutí s odkazem na kritéria způsobilosti a bezúhonnosti,
- pokračovat v boji proti korupci zejména zajištěním účinného provádění systému majetkových přiznání ze strany činitelů na vysoké úrovni, zavedením účinného rozdělení pravomocí protikorupčních agentur a zajištěním toho, aby se protikorupční státní zastupitelství zaměřovalo na případy korupce na vysoké úrovni. Zvýšit úsilí v boji proti praní peněz přijetím sekundárních právních předpisů, jimiž se provádí zákon o sankcích v

oblasti boje proti praní peněz, pokročit ve vyšetřování a stíhání významných systémů praní peněz a sladit vnitrostátní právní předpisy s *acquis* EU v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu. Posílit úsilí v boji proti bankovním podvodům aktualizací strategie vymáhání majetku z trestné činnosti a vytvořením nového mechanismu pro vymáhání majetku a dokončením vyšetřování bankovních podvodů z roku 2014 s cílem soudně stíhat všechny odpovědné osoby a získat zpět zpronevěřené finanční prostředky,

- zajistit další sbližování moldavské vízové politiky se seznamy třetích zemí s vízovou povinností, které sestavuje EU, zejména pokud jde o třetí země, jež pro EU představují riziko nelegální migrace nebo bezpečnostní rizika.

IX. Ukrajina

1. Migrace, azyl a zpětné přebírání osob

1.1 Opatření přijatá s cílem zajistit průběžné plnění kritérií pro uvolnění vízového režimu

V roce 2020 Ukrajina pokračovala v provádění strategie integrované správy hranic na období 2019–2025 a příslušného akčního plánu, ale splněn byl pouze omezený počet cílů s výstupy. Spolupráce s agenturou Frontex pokračovala; do Kyjeva bude brzy vyslán styčný úředník agentury Frontex s regionálním mandátem pro Východní partnerství.

Ukrajina pokračovala v provádění strategie migrační politiky na období 2018–2021 a jejího akčního plánu. Ukrajina také pravidelně zvyšuje povědomí o právech žadatelů o azyl ve státních orgánech a místních komunitách, a to prostřednictvím informačních kampaní a setkání s místními orgány.

Polsko identifikovalo ukrajinské státní příslušníky, kteří jsou držiteli více než jednoho legálně vydaného cestovního pasu, někdy s pozměněnými osobními údaji, což jim umožnilo pobývat v EU déle než po maximální dobu 90 dnů během jakéhokoli období 180 dnů.

Co se týče bezpečnosti dokladů, Ukrajina vydává biometrické pasy od roku 2015. Poslední nebiometrické pasy byly vydány v roce 2016 a jejich úplné vyřazení je plánováno na rok 2026, kdy jejich platnost vyprší.

Vízová politika Ukrajiny není plně v souladu se seznamem třetích zemí, jejichž státní příslušníci podléhají vízové povinnosti pro krátkodobé pobyty v EU.

1.2 Opatření přijatá k řešení doporučení obsažených ve třetí zprávě v rámci mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti v oblasti migrace

a) Posílit operativní spolupráci s členskými státy za účelem snížení nelegální migrace ukrajinských státních příslušníků do členských států

Členské státy EU naznačily obecně dobrou spolupráci s Ukrajinou v oblasti navracení neoprávněně pobývajících osob. Některé členské státy upozornily na problémy týkající se zejména nejasného vymezení pravomocí různých státních agentur. Německo informovalo o

problémech s pomalým vyřizováním žádostí o zpětné převzetí. Ukrajina vyvinula úsilí o urychlení dialogu o zpětném přebírání osob a vypracování prováděcích protokolů a rovněž zvýšila úsilí o odstranění sítí zapojených do převaděčství osob, a to státních příslušníků i cizinců, na území EU.

b) Pokračovat v organizování informačních kampaní o právech a povinnostech při bezvízovém styku

Ukrajina uskutečnila informační kampaně o předcházení nelegální migraci a souvisejících rizicích. Patřily k nim informační semináře a webináře pořádané v centrech zaměstnanosti a prostřednictvím interaktivních online informačních nástrojů.

1.3 Sledování trendů v oblasti nelegální migrace, žádostí o mezinárodní ochranu, navracení a zpětného přebírání osob

V roce 2020 činil počet ukrajinských žadatelů o mezinárodní ochranu v členských státech²⁸ 6 020, což je o 37 % méně než v roce 2019. Míra uznaných žádostí²⁹ se mírně zvýšila z 10,2 % v roce 2019 na 11,0 % v roce 2020.

Počet ukrajinských státních příslušníků neoprávněně překračujících hranice EU je nízký (93 v roce 2019, 87 v roce 2020). Bylo zjištěno, že 50 570 ukrajinských státních příslušníků pobývá v EU neoprávněně (41 705 v roce 2019, což představuje nárůst o 21 %). Počet případů odeprání vstupu ukrajinským státním příslušníkům se snížil o 15 %, a to z 66 390 případů v roce 2019 na 56 450 případů v roce 2020. .

V roce 2020 se počet příkazů k navracení vydaných ukrajinským státním příslušníkům snížil o 42 % (21 630 v roce 2020 v porovnání s 37 095 v roce 2019). Počet skutečných návratů byl o 79 % nižší než v roce 2019 (5 585 v roce 2020 v porovnání s 27 200 v roce 2019) a míra navracení klesla ze 73 % v roce 2019 na 26 % v roce 2020.

2. Justiční spolupráce, veřejný pořádek a bezpečnost

2.1 Opatření přijatá s cílem zajistit průběžné plnění kritérií

Členské státy informují o obecně dobré spolupráci s Ukrajinou v oblasti bezpečnosti. Ukrajina pokračovala ve spolupráci s Europolem a Eurojustem a zapojila se do společných činností s několika členskými státy.

V červnu 2020 přijal parlament nový zákon o potlačování organizované trestné činnosti. S cílem vyjasnit pravomoci donucovacích orgánů omezil jiný zákon přijatý v lednu 2021 odpovědnost státní bezpečnosti mimo jiné na boj proti terorismu, kontrarozvědku a národní bezpečnost. Působnost v oblasti vymáhání práva, která dříve náležela státní bezpečnosti, byla přidělena Státnímu úřadu pro vyšetřování. V lednu 2021 přijal parlament také zákon o

²⁸ Viz poznámka pod čarou 3.

²⁹ Viz poznámka pod čarou 9.

Státním úřadu pro hospodářskou bezpečnost, kterým se zřizuje Státní finanční správa, nová agentura, jež nahradí daňovou policii.

Ukrajina poskytuje Europolu přístup k většině svých databází. Spolupráce s Eurojustem pokračovala prostřednictvím zástupce Ukrajiny v agentuře EU.

V srpnu 2020 vydal prezident výnos o národním koordinátorovi v oblasti boje proti obchodování s lidmi. Byla vytvořena meziresortní pracovní skupina pro rozvoj strategie státní protidrogové politiky na období do roku 2030.

Co se týče boje proti terorismu, prioritou bylo řešení incidentů souvisejících s ozbrojeným konfliktem v Doněcké a Luhanské oblasti. V roce 2020 pokračovala státní bezpečnost v akcích proti aktivistům a stoupencům extremistických organizací ze Středního východu, Střední Asie a severní Afriky nacházejícím se na Ukrajině. Ukrajina je považována za zemi, která splňuje doporučení výboru FATF týkající se nezávislosti finanční zpravodajské jednotky.

Protikorupční vrchní soud (HACC) začal fungovat v září 2019; byly konečně zajištěny stálé prostory. Státní protikorupční úřad Ukrajiny (NABU) dosahoval i nadále výsledků při vyšetřování korupce na vysoké úrovni, a to na základě zlepšení svých pravomocí a kapacit.

Spolupráce mezi úřadem NABU a Specializovaným protikorupčním státním zastupitelstvím (SAPO) se zlepšila. V srpnu 2020 však Ústavní soud Ukrajiny prohlásil prezidentský výnos z roku 2015 o jmenování ředitele úřadu NABU za protiústavní. V září 2020 Ústavní soud za protiústavní rovněž prohlásil některá ustanovení zákona o NABU, včetně těch, která zmocňují prezidenta ke zřízení úřadu NABU, v důsledku čehož se úřad NABU ocitl v situaci právní nejistoty.

V říjnu 2019 byl přijat zákon s cílem obnovit Státní úřad pro prevenci korupce a zajistit ověření ročních prohlášení o příjmech a majetku veřejných činitelů. Protikorupční strategii na období 2020–2024 schválil kabinet ministrů v září 2020, ale její přijetí parlamentem bylo odloženo.

V říjnu 2020 Ústavní soud prohlásil systém majetkových přiznání, trestní odpovědnost za nepravdivá prohlášení a klíčové pravomoci Státního úřadu pro prevenci korupce v oblasti předcházení korupci za protiústavní. Ačkoli byly příslušné právní předpisy dne 4. prosince 2020 částečně znovu zavedeny, stále chybí odrazující sankce za nepravdivá prohlášení o majetku. Ukrajina musí uvést své právní předpisy do souladu se stanoviskem Benátské komise ze dne 6. května 2021, které požadovalo silný systém majetkových přiznání s přiměřeným, ale odrazujícím režimem sankcí.

Agentura pro vymáhání a správu majetku odpovídá za vysledování a správu majetku získaného v trestním řízení anebo prostřednictvím korupce, jak doporučuje skupina GRECO. Od konce roku 2019 však agenturu řídí pověřený vedoucí, přičemž výběr jejího stálého vedoucího je oddalován. Agentura také trpí nedostatečným právním rámcem pro správu zabavených aktiv a neexistencí strategického rámce pro vymáhání majetku.

Navzdory veškerému výše popsanému úsilí není pokrok v oblasti boje proti korupci dostatečný, zejména s ohledem na případy korupce na vysoké úrovni a uchvacování státu, které jsou jen zřídka účinně vyšetřovány a stíhány a dochází u nich k malému počtu odsouzení.

Právní předpisy týkající se boje proti praní peněz byly přijaty v dubnu 2020, ale z důvodu nedostatku sekundárních právních předpisů dosud nejsou plně účinné.

2.2 Opatření přijatá k řešení doporučení obsažených ve třetí zprávě v rámci mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti.

a) Zajistit nezávislost, účinnost a udržitelnost protikorupčního institucionálního rámce a zabránit politizaci práce všech donucovacích orgánů. Zajistit, aby jmenování a odvolávání vedení všech donucovacích orgánů probíhalo v přísném souladu se zákonem. Zajistit, aby obnovený Státní úřad pro prevenci korupce důvěryhodně plnil svůj mandát.

Jak je uvedeno výše, Ústavní soud vydal řadu rozhodnutí, která měla negativní dopad na protikorupční institucionální rámec, zejména s ohledem na Státní protikorupční úřad, Státní úřad pro prevenci korupce a systém majetkových příznání. Reforma protikorupčního rámce postupuje pomalu, stávající instituce čelí při svém fungování mnoha překážkám, důvěra veřejnosti v jejich účinnost je nízká a počet odsouzení v případech korupce na vysoké úrovni je malý.

V říjnu 2020 nejvyšší státní zástupce schválil strategii rozvoje státního zastupitelství na období 2021–2023. Probíhající atestace státních zástupců má pokračovat, ale atestační období bude muset být prodlouženo i po září 2021. Prozatímní pravidla pro výběr vedoucích státních zástupců zvýšila transparentnost výběru, ale na trvalé období začínající v září 2021 je třeba tato pravidla zlepšit.

V prosinci 2020 parlament zrevidoval zákon o náboru zaměstnanců do SAPO. Probíhá otevřené výběrové řízení na volné administrativní pozice v SAPO, včetně pozice náměstka nejvyššího státního zástupce – vedoucího SAPO. Výběrové řízení na nového vedoucího Státního úřadu pro vyšetřování bylo zahájeno v roce 2020, ale došlo u něj ke zpoždění. Jmenování vedoucích pracovníků donucovacích orgánů obvykle trvá dlouho a jeho transparentnost není dostatečná.

d) Posílit kapacity státní policie a zlepšit spolupráci a vymezení mezi donucovacími orgány s cílem lépe řešit organizovanou trestnou činnost.

Ukrajina pokračovala ve svém úsilí o modernizaci odborné přípravy a vybavení donucovacích orgánů. Začala se řešit otázka pravomocí donucovacích orgánů. Útvar státní bezpečnosti se opětovně zaměřil na oblasti, jako je boj proti terorismu, kontrarozvědka a národní bezpečnost. Pravomoc v oblasti vymáhání práva, která dříve náležela Útvaru státní bezpečnosti, byla přidělena Státnímu úřadu pro vyšetřování. Stávající právní předpisy však stále jasně nerozdělují funkce týkající se organizované trestné činnosti mezi všechny donucovací orgány.

3. Doporučení pro Ukrajinu

Celkově lze říci, že Ukrajina nadále plní kritéria pro uvolnění vízového režimu. K řešení otázky nedůvodných žádostí o azyl a také v oblasti boje proti korupci, boje proti praní peněz a předcházení organizované trestné činnosti a boje proti ní je však zapotřebí dalšího úsilí. Zejména je nutné se dále zabývat těmito oblastmi: :

- pokračovat v úsilí o snížení počtu ukrajinských státních příslušníků, kteří neoprávněně pobývají v členských státech EU a podávají neodůvodněné žádosti o azyl,
- zamezit tomu, aby státní příslušníci Ukrajiny mohli být držiteli více než jednoho platného cestovního pasu současně; zastavit vydávání těchto „dodatečných“ cestovních pasů a zrušit platnost těch cestovních pasů, které byly vydány,
- přizpůsobit informační kampaně o bezvízovém režimu příslušným profilům migrantů, a to i pokud jde o zranitelné skupiny, překročení délky oprávněného pobytu a nedůvodné žádosti o azyl,
- zlepšit účinnost protikorupčních institucí a donucovacích orgánů tím, že se hlavní úsilí v oblasti boje proti korupci zaměří na případy korupce na vysoké úrovni a na zmocňování se státu,
- přijmout nezbytné právní předpisy o úřadu NABU, které by odstranily právní nejistotu ohledně jeho postavení,
- volit vedoucí pracovníky NABU, SAPO, Agentury pro vymáhání a správu majetku a donucovacích orgánů a také vedoucí státní zástupce transparentně, nepoliticky a na základě zásluh a za použití vhodných postupů a kritérií výběru, včetně důvěryhodné kontroly integrity,
- zlepšit právní předpisy týkající se Agentury pro vymáhání a správu majetku související se správou zabaveného majetku a přijmout příslušnou vnitrostátní strategii pro vymáhání majetku,
- vytvořit pro NABU a další způsobilé agentury podmínky k provádění autonomního odposlechu komunikace,
- zlepšit účinnost boje proti organizované trestné činnosti a praní peněz a) plným začleněním policejní práce založené na zpravodajských informacích do vnitrostátní strategie boje proti organizované trestné činnosti; b) vyjasněním a vymezením pravomocí všech donucovacích orgánů a přijetím opatření, která zajistí, aby výlučnou pravomoc k vyšetřování a stíhání případů korupce na vysoké úrovni a rozhodování v nich měly úřad NABU, SAPO a Protikorupční vrchní soud; c) pokračujícím úsilím o plné sladění vnitrostátních právních předpisů s *acquis* EU v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu a posílení jejich provádění,
- zajistit další sbližování ukrajinské vízové politiky se seznamy třetích zemí s vízovou povinností, které sestavuje EU, zejména pokud jde o třetí země, jež pro EU představují riziko nelegální migrace nebo bezpečnostní rizika.

X. Závěry

Evropská komise se domnívá, že všechny posuzované země přijaly opatření k realizaci doporučení Komise obsažených ve třetí zprávě v rámci mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti. Co se týče zemí, jejichž státní příslušníci získali osvobození od vízové povinnosti před méně než sedmi lety, pro něž je posouzení splnění kritérií pro uvolnění vízového režimu stále relevantní, má Komise za to, že požadavky na uvolnění vízového režimu jsou i nadále plněny. V určitých oblastech je však třeba přijmout další opatření, aby bylo zajištěno průběžné plnění kritérií a aby byla doporučení Komise nadále dodržována.

Pandemie COVID-19 a související cestovní omezení měly na migrační toky velký dopad, což vedlo k významnému poklesu řady ukazatelů souvisejících s migrací. Na jaře 2020 došlo k výraznému dočasnému poklesu počtu žádostí o azyl, po němž následovalo rychlé oživení. Ačkoli počet žádostí obecně je výrazně nižší než před pandemií, několik zemí musí dále řešit otázky nedůvodných žádostí o azyl, mimo jiné posílením účasti v platformě EMPACT a dalším organizováním cílených informačních kampaní.

Pandemie měla také hluboký dopad na návraty státních příslušníků dotčených zemí. Provádění návratových operací v roce 2020 bylo ztíženo v důsledku cestovních omezení a omezené dostupnosti letů. Ačkoli se míra navracení státních příslušníků všech osmi zemí snížila, agentura Frontex a členské státy nadále informují o obecně dobré spolupráci v oblasti navracení a zpětného přebírání osob.

V oblasti správy hranic a řízení migrace je stále třeba dosáhnout zlepšení a přijímací kapacita některých partnerů ze západního Balkánu (zejména Bosny a Hercegoviny) nadále vzbuzuje obavy. Severní Makedonie a Bosna a Hercegovina by rovněž měly uzavřít a provádět „dohody o postavení“ agentury Frontex.

Aby se zajistilo prostředí dobře řízené migrace a bezpečnosti, což je základní podmínka pro průběžné plnění kritérií, měly by všechny dotčené země zajistit soulad s vízovou politikou EU, zejména pokud jde o země, jejichž státní příslušníci potřebují pro vstup a krátkodobé pobyty v EU vízum. S cílem zabránit možnému obcházení postupu EU pro udělování krátkodobých víz a hloubkovému posouzení individuálních migračních a bezpečnostních rizik, která jsou s tím spojena, Komise naléhavě vyzývá země s bezvízovým stykem, které provozují režim občanství pro investory, aby jej postupně zcela ukončily.

Země informovaly o tom, že i nadále přijímaly opatření k předcházení organizované trestné činnosti a boji proti ní. Je však třeba vyvinout další úsilí, zejména s ohledem na vymezení pravomocí a koordinaci mezi donucovacími orgány a účinnost boje proti organizované trestné činnosti, finančním podvodům a praní peněz. Korupce na vysoké úrovni zůstává problémem ve všech zemích, na něž se tato zpráva vztahuje. Zejména v Moldavsku a na Ukrajině je úsilí v boji proti korupci brzděno právním postavením protikorupčních agentur, omezenou skutečnou provozní kapacitou těchto orgánů a malým počtem odsouzení v těch případech korupce, které se dostanou před soud.

Provádění kritérií pro uvolnění vízového režimu a následná opatření k doporučením Komise jsou průběžnými a probíhajícími procesy. Bude tedy pokračovat důkladné sledování, a to i

prostřednictvím schůzí vyšších úředníků, pravidelných zasedání Podvýboru pro spravedlnost, svobodu a bezpečnost a dialogů mezi EU a zeměmi, na něž se tato zpráva vztahuje. Co se týče zemí západního Balkánu, monitorování aspektů týkajících se kritérií pro uvolnění vízového režimu je rovněž zahrnuto v každoročním balíčku Evropské komise týkajícím se procesu rozšíření.